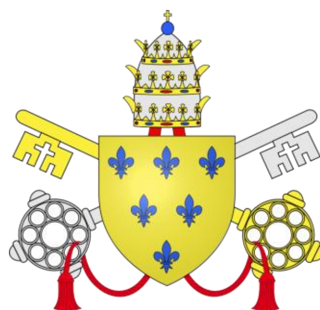
DOKUMENTI TRIDENTSKOG SABORA

DOKUMENTI

- **» Dekret o istočnom grijehu «**
  (Tridentski sabor, V. sjednica, 17. VI. 1546.)
- **» Dekret o opravdanju «**
  (Tridentski sabor, VI. sjednica, 13. I. 1547.)
- **» Dekret o sakramentima «**
  (Tridentski sabor, VII. sjednica, 3. III. 1547.)
- **» Dekret o sakramentu euharistije «**
  (Tridentski sabor, XIII. sjednica, 11. X. 1551.)
- **» Dekret o sakramentima pokore i bolesničkog pomazanja «**
  (Tridentski sabor, XIV. sjednica, 25. XI. 1551.)
- **» Dekret o misnoj žrtvi «**
  (Tridentski sabor, XXII. sjednica, 17. IX. 1562.)
- **» Dekret o sakramentu svetoga reda «**
  (Tridentski sabor, XXIII. sjednica, 15. VII. 1563.)
- **» Dekreti o čistilištu; o zazivanju, štovanju i relikvijama svetaca i o svetim slikama; o oprostima «**
  (Tridentski sabor, XXV. sjednica, 3. i 4. XII. 1563.)
- **»Quo primum tempore«**
  Bula sv. Pape Pija V.

Pavao III. (1534. -1549.)

(Paulus III.)

» Dekret o istočnom grijehu «

(Tridentski sabor, V. sjednica, 17. VI. 1546.)

Kako bi naša kršćanska vjera „bez koje je nemoguće svidjeti se Bogu" [Heb 11,6], nakon čišćenja od zabluda ostala cjelovita i neokaljana u svojoj iskrenosti, i kako se kršćanski narod ne bi „zanosio svakim vjetrom učenja" [Ef 4,14], budući da je ona stara zmija [usp. Otk 12,9; 20,2], vječni neprijatelj ljudskog roda, probudila među vrlo mnogim zlima koja u ovim našim vremenima uznemiruju crkvu Božju, ne samo nove nego i stare zablude o izvornom grijehu i njegovom lijeku: sveti ekumenski i opći Tridentski sabor... htijući pristupiti tome da zabludjele pozove natrag i utvrdi one koji se kolebaju, slijedeći svjedočanstva svetog Pisma i svetih Otaca i najpriznatijih sabora kao i sud same Crkve o tom istom izvornom grijehu određuje, govori i izjavljuje:

1. Tko ne ispovijeda da je Adam, prvi čovjek, nakon što je u raju prekršio Božju zapovijed, odmah izgubio svetost i pravednost u koju je bio postavljen, te da je zbog krivnje takvog prijestupa (odmah) upao u srdžbu i nemilost Božju, a zbog toga i u smrt, kojom mu se prije toga Bog bio zaprijetio, a sa smrću i u ropstvo pod vlašću onoga „koji imaše moć smrti, to jest đavla" [Heb 2,14], te se tako čitav Adam zbog krivnje tog prijestupa dušom i tijelom promijenio na gore, neka bude kažnjen anatemom.

2. Tko ustvrdi da je Adamov prijestup škodio samo njemu a ne i njegovom potomstvu te da je on od Boga primljenu svetost i pravednost koju je izgubio, izgubio samo za sebe a ne i za nas; ili tko (ustvrdi) da je on okaljan grijehom neposlušnosti na čitav ljudski rod prenio samo smrt i kaznu tijela, a ne i grijeh koji je smrt duše, neka bude kažnjen anatemom jer proturječi Apostolu koji kaže: „Po jednom čovjeku uđe u svijet grijeh i po grijehu smrt, i time što svi sagriješiše, na sve ljude prijeđe smrt" [Rim 5,12].

3. Tko ustvrdi da se taj Adamov grijeh, koji je u svima i svima vlastit, jedan po nastanku i prenešen rođenjem a ne nasljedovanjem, uklanja ili snagom ljudske naravi ili nekim drugim sredstvom a ne zaslugama jedinog posrednika Gospodina našega Isusa Krista, koji nas je pomirio s Bogom u svojoj krvi

[usp. Rim 5,19 sl.], „koji nama posta pravednost, posvećenje i otkupljenje" [1 Kor 1,30]; ili tko niječe da se same zasluge Krista Isusa po pravilno podijeljenom sakramentu krštenja prema načinu Crkve, primjenjuju kako na odrasle tako i na djecu, neka bude kažnjen anatemom.

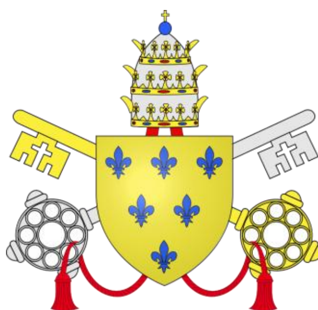
Jer „nema pod nebom drugog imena... po kojem se možemo spasiti" [Dj 4,12]. Odatle i ona riječ: „Evo Jaganjca Božjega koji odnosi grijehe svijeta" [Iv 1,29]. I ona: „Koji ste god kršteni, Kristom se zaodjenuste" [Gal 3,27].

4. Tko niječe da treba krstiti malu djecu od utrobe majčine, pa i ako su rođena od krštenih roditelja, ili tko kaže, da ih se doduše krsti za oproštenje grijehe, ali da oni nisu od Adama naslijedili nikakav izvorni grijeh koji bi trebalo okajati kupkom preporođenja kako bi postigli vječni život, odakle slijedi, da se kod njih forma krštenja„za oproštenje grijeha" ne shvaća kao istinita nego kao lažna, neka bude kažnjen anatemom. Jer ne smije se drugačije shvaćati ono što kaže Apostol: „Po jednom čovjeku uđe u svijet grijeh i po grijehu smrt, i time što svi sagriješiše, na sve ljude prijeđe smrt" [Rim 5,12], nego kao što je to uvijek shvaćala Katolička crkva raširena posvuda. Zbog tog se naime prema pravilu vjere, po apostolskoj predaji, za oproštenje grijeha uistinu krste i djeca koja sama još nisu mogla počiniti nikakav grijeh, kako bi se preporođenjem (kod njih) očistilo ono što su zadobili rođenjem. „Ako se tko ne rodi iz vode i Duha ne može ući u kraljevstvo Božje" [Iv 3,5].

5. Tko niječe da se po milosti Isusa Krista našega Gospodina, koja se podjeljuje u krštenju, ne oprašta krivnja izvornog grijeha, ili tko tvrdi da ne nestaje svega što ima pravi i istiniti smisao grijeha, nego kaže da se to samo briše, ili da se ne uračunava, neka bude kažnjen anatemom.
Kod preporođenih naime Bog ne mrzi ništa, jer „u njima nema nikakve osude" [Rim 8,1], koji su uistinu „krštenjem s Kristom suukopani u smrt" [Rim 6,4], koji „ne hodaju po tijelu" [Rim 8,1], nego su svukli starog čovjeka i obukli novog koji je stvoren po Bogu [usp. Ef 4,22-24; Kol 3,9 sl.], nevini, neokaljani, čisti, nedužni i Bogu ljubljeni sinovi postali su „baštinici Božji i subaštinici Kristovi" [Rim 8,17], tako da ih zaista ništa ne može spriječiti da uđu u nebo.
Sveti sabor pak misli i izjavljuje da kod krštenih ostaje požuda ili žarište (grijeha); ona je ostavljena za borbu i ne može škoditi onima koji na nju ne pristanu i koji joj se po milosti Krista Isusa snažno odupiru. Štoviše „bit će ovjenčan tko se zakonito natječe" [2 Tim 2,5]. Sveti sabor izjavljuje da tu požudu koju Apostol katkada zove „grijeh" [usp. Rim 6,12-15; 7,7. 14-20], Katolička crkva nikada nije smatrala niti nazivala grijehom, kao nešto što bi kod preporođenih zaista i uistinu bio grijeh, nego jer je iz grijeha i navodi na grijeh. Tko bi pak mislio drugačije neka bude kažnjen anatemom.

6. Ovaj pak isti sveti sabor izjavljuje da nije njegova nakana, da u ovaj dekret u kojem se radi o izvornom grijehu, uključuje blaženu i bezgrješnu Djevicu Mariju, Bogorodicu, nego određuje da se treba držati

konstitucija blažene uspomene pape Siksta IV., uz kazne koje su u tim konstitucijama određene, a (Sabor) ih obnavlja.

Pavao III. (1534.-1549.)
(Paulus III.)

» Dekret o opravdanju «
(Tridentski sabor, VI. sjednica, 13. I. 1547.)

Predgovor

Budući da je u ovo vrijeme, ne bez gubitka mnogih duša i velike štete za crkveno jedinstvo, rasijano krivo učenje o opravdanju, sveti ekumenski i opći Tridentski sabor na hvalu i slavu svemogućega Boga, za mir Crkve i za spas duša... želi izložiti svim vjernim kršćanima pravo i zdravo učenje o samom opravdanju, koje je naučavao "sol pravednosti" **[Mal 4,2]** Krist Gospodin, "početnik i dovršitelj naše vjere" **[Heb 12,2]** koju su (nam) predali apostoli i koju je trajno držala Katolička crkva, potpomognuta Duhom Svetim; najstrože zabranjujući kako se ne bi netko ponovno usudio drugačije vjerovati, propovijedati ili naučavati, nego li se ovim dekretom određuje i objavljuje.

Poglavlje 1. - O nemogućnosti naravi i Zakona da opravdaju ljude

Sveti Sabor ponajprije izjavljuje da je za pošteno i iskreno razumijevanje učenja o opravdanju potrebno da svatko spozna i prizna da, budući da su svi ljudi u Adamovom prijestupu izgubivši nevinost **[usp. Rim 5,12; 1 Kor 15,22]** "postali nečisti" **[Iz 64,6]** i (kao što kaže Apostol) "po naravi djeca gnjeva" **[Ef 2,3]**, kao što je to izloženo u Dekretu o istočnom grijehu, i da sve do sada bijahu sluge grijeha **[usp. Rim 6,20]**, i pod vlašću đavla i smrti, tako da se toga ne mogu osloboditi ili ustati ne samo pogani snagom naravi **[kan. 1]**, nego niti Židovi po samom slovu Mojsijevog zakona, ipak u njima nije nikako bila ugašena slobodna volja **[kan. 5]**, ali je njezina snaga ipak oslabljena i smanjena.

Poglavlje 2. - O provedbi i o tajni Kristovog dolaska

Tako se dogodilo da je nebeski Otac "Otac milosrđa i Bog svake utjehe **[2 Kor 1,3]**, kada je došla ona blažena "punina vremena" **[Ef 1,10; Gal 4,4]**, poslao ljudima Krista Isusa **[kan. 1]** svoga Sina, o kojem je govorio i kojeg je obećao preko mnogih svetih Otaca i prije Zakona i za vrijeme Zakona **[usp. Post 49, 10-18]**, kako bi "otkupio i Židove koji su bili pod Zakonom" **[Gal 4,5]**, te kako bi i "pogani koji nisu tražili

pravednost stekli pravednost" **[Rim 9,30]**, te kako bi svi "primili posinstvo" **[Gal 4,5]**. Njega je "Bog izložio da krvlju svojom bude Pomirilište po vjeri" **[Rim 3,25]**, "za grijehe naše, i ne samo naše, nego i svega svijeta" **[1 Iv 2,2]**.

Poglavlje 3. - Tko se opravdava po Kristu

Zaista, premda je on "umro za sve" **[2 Kor 5,15]**, ipak svi ne primaju blagodat njegove smrti, nego samo oni kojima se udjeljuje zasluga njegove muke. Kao što se ljudi zaista ne rađaju osim začeti iz Adamovog sjemena, ne bi se rodili neopravdani osim rođenjem po njemu, jer dok su začeti primaju i vlastitu neopravdanost, isto tako nikada neće biti opravdani ako se ne preporode u Kristu **[kan. 2 i 10]**, jer po tom preporođenju, po zasluzi njegovog trpljenja, udjeljuje im se milost kojom postaju opravdani. Apostol nas potiče da za to dobročinstvo stalno zahvaljujemo Ocu, "koji nas osposobi za dioništvo u baštini svetih u svjetlosti i izbavi nas iz vlasti tame i prenese u kraljevstvo Sina, ljubavi svoje, u kome imamo otkupljenje i otpuštenje grijeha" **[Kol 1, 12-14]**.

Poglavlje 4. - Naznačava se opis opravdanja neopravdanih i način njihovog ulaska u stanje milosti

Tim riječima naznačava se opis opravdanja neopravdanih, kako bi iz onog stanja u kojem se čovjek rađa kao dijete prvog Adama, prešao u stanje milosti i "posinstva" **[Rim 8,15]** Božjeg po drugom Adamu, Isusu Kristu našem Spasitelju; taj pak prijelaz poslije objave evanđelja nije moguć bez kupke preporođenja **[kan. 5 o krštenju]**, ili želje za njom, kao što je napisano: "Ako se tko ne rodi iz vode i Duha ne može ući u kraljevstvo Božje" **[Iv 3,5]**.

Poglavlje 5. - O potrebi pripreme za opravdanje kod odraslih i odakle ono dolazi

Osim toga (sabor) izjavljuje, da početak opravdanja kod odraslih treba započeti s prethodnom milošću Božjom po Isusu Kristu **[kan. 3]**, to jest od njegovog poziva, kojim su pozvani bez ikakvih njihovih zasluga, kako bi oni koji su se grijesima otklonili od Boga, po njegovoj poticajućoj i pomažućoj milosti postali skloni za obraćenje i za svoje vlastito opravdanje, slobodno se priklanjajući i surađujući s istom milošću **[kan. 4 i 5]**, tako da kada Bog prosvjetljenjem Duha Svetoga dodirne ljudsko srce, sam čovjek ne radi baš ništa prihvaćajući tu milost, koju je mogao i odbiti, ali se bez milosti Božje, svojom slobodnom voljom, ne bi mogao niti pokrenuti za opravdanje prednjim **[kan. 3]**. Zato kad se u Svetom pismu kaže: "Vratite se k meni i ja ću se vratiti k vama **[Zah 1,3]** podsjeća nas se na našu slobodu; kada odgovaramo: "Vrati nas k sebi, Gospodine, i obratit ćemo se" **[Tuž 5,21]**, ispovijedamo da nas predusreće Božja milost.

Poglavlje 6. - Način pripreme

Pripremaju se pak za to opravdanje **[kan. 7 i 9]** kada se potaknuti i potpomognuti Božjom milošću, prihvaćajući vjeru po slušanju **[usp. Rim 10,17]**, slobodno okreću Bogu, vjerujući da je istinito ono što je od

Boga objavljeno i obećano **[kan. 12-14]**, prvenstveno pak to, da Bog opravdava neopravdanog po svojoj milosti, "po otkupljenju koje je u Kristu Isusu" **[Rim 3,24]**; zatim, kada shvaćajući da su grješnici, od straha pred Božjom pravednošću koja ih na koristan način potiče **[kan. 8]** da se obrate promatranju Božjeg milosrđa, te im se tako uzdiže nada, vjerujući, da će im se Bog smilovati radi Krista, pa počinju njega ljubiti kao izvor svakog opravdanja, i zbog toga se okreću protiv grijeha mrzeći ga i odbacujući **[kan. 9]**, to jest onom pokorom koju treba činiti prije krštenja **[usp. Dj 2,38]**; konačno, kada odluče primiti krštenje, započeti nov život i obdržavati Božje zapovijedi.

O tom je pripremanju napisano: "Tko Bogu pristupa treba vjerovati da on postoji i da je platac onima koji ga traže" **[Heb 11,6]**, i: "Hrabro, sine, opraštaju ti se tvoji grijesi" **[Mt 9,2; Mk 2,5]**, i "Strah Božji tjera grijeh" **[Sir 1,27]**, i: "Obratite se, i svatko od vas neka se krsti u ime Isusa Krista da vam se oproste grijesi i primit ćete dar, Duha Svetoga" **[Dj 2,38]**, i: "Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio" **[Mt 28,19 sl.]**, i napokon: "Pripremite srca vaša Gospodinu" **[1 Sam 7,3]**.

Poglavlje 7. - Što je to opravdanje neopravdanih i koji su njegovi uzroci

Samo opravdanje slijedi tu raspoloživost ili pripremu, koje se ne sastoji samo od oproštenja grijeha **[kan. 11]**, nego je i posvećenje i obnova unutarnjeg čovjeka slobodnim prihvaćanjem milosti i darova, po čemu čovjek od neopravdanog postaje opravdan i od neprijatelja prijatelj, kako bi "po nadi postao baštinik života vječnoga" **[Tit 3, 7]**.

Uzroci tog opravdanja su: *ciljni* (uzrok) je Božja i Kristova slava i život vječni; *djelatni* je pak (uzrok) milosrdni Bog, koji badava pere i posvećuje **[usp. 1 Kor 6,11]** označujući i pomazujući **[usp. 2 Kor 1,21 sl.]** obećanim Duhom Svetim, "koji je zalog našeg nasljedstva" **[Ef 1,13 sl.]**; *zaslužni* je pak (uzrok) ljubljeni njegov Jedinorođenac, Gospodin naš Isus Krist, koji nam je "jer bijasmo neprijatelji" **[Rim 5,10]**, "zbog velike ljubavi kojom nas uzljubi" **[Ef 2,4],** svojim presvetim trpljenjem na drvu križa zaslužio opravdanje **[kan. 10]**, te je za nas Bogu Ocu dao zadovoljštinu; *instrumentalni* pak (uzrok) je sakrament krštenja, koji je "sakrament vjere", bez kojeg nikada nikome nije udijeljeno opravdanje.

Konačno, jedini formalni uzrok je pravednost Božja, ne kojom je on sam pravedan, nego kojom nas čini pravednima **[kan. 10 i 11]**, kojom se naime od njega darovanom (pravednošću) obnavljamo u duhu svoje pameti **[Ef 4,23]**, ne samo da se nazivamo, nego se zaista opravdanima zovemo i jesmo **[usp. 1 Iv 3,1]**, primajući u sebe opravdanje, svatko svoje, prema mjeri prema kojoj Duh Sveti daje pojedincima kako želi **[usp. 1 Kor 12,11]** i prema njegovoj vlastitoj pripremi i suradnji.

Premda nitko ne može biti opravdan, ako mu se ne udijele zasluge trpljenja Gospodina našega Isusa Krista, ipak se u tom opravdanju neopravdanih događa, da se po zaslugama njegovog trpljenja, po Duhu Svetom ljubav Božja izlijeva u srca **[usp. Rim 5,5]** onih koji se opravdavaju, i kod njih ostaje **[kan. 11]**. Tako čovjek kod samog opravdanja zajedno s oproštenjem grijeha dobiva po Isusu Kristu, u kojeg se ucjepljuje, uliveno i sve ovo: vjeru, nadu i ljubav.

Naime vjera, ako joj ne priđu nada i ljubav, ne sjedinjuje (čovjeka) savršeno s Kristom, niti ga čini živim udom njegovog tijela. Zbog toga se najistinitije kaže, vjera je bez djela mrtva i nedjelotvorna **[usp. Jak 2,17.20: kan. 19]**, i "u Kristu Isusu ništa ne vrijedi niti obrezanje, niti neobrezanje, nego vjera ljubavlju djelotvorna **[Gal 5,6; usp. 6,15]**.

Tu vjeru prije sakramenta krštenja po apostolskoj predaji traže od Crkve katekumeni, kada traže "vjeru koja daje vječni život", a nju ne može dati vjera bez nade i ljubavi. Zbog toga odmah čuju Kristovu riječ: "Ako hoćeš u život ući, čuvaj zapovijedi" **[Mt 19,17; kan. 18.20]**. I tako oni koji primaju pravo kršćansko opravdanje. primaju ga kao novu haljinu, umjesto one koju je Adam svojom neposlušnošću izgubio za sebe i za nas, a nju im daje Krist Isus **[usp. Lk 15,22]** uz zapovijed da je sada preporođeni čuvaju čistu i neokaljanu, da je (takvu) donesu pred sudište Gospodina našeg Isusa Krista i da imaju život vječni.

Poglavlje 8. - Kako treba razumjeti da se neopravdani opravdava po vjeri i bez vlastite zasluge

Kad naime Apostol kaže da se čovjek opravdava "po vjeri" **[kan. 9]** i "bez vlastite zasluge" **[Rim 3,22.24]**, te riječi treba razumjeti u smislu, koji je razumijevala i izražavala trajna suglasnost Katoličke crkve, naime, zbog toga se kaže da se opravdava samo po vjeri, jer "vjera je početak ljudskog spasenja", temelj i korijen svakog opravdanja, "bez koje je nemoguće omiljeti Bogu" **[Heb 11,6]** i stići u sudioništvo njegove djece; a kaže se da se opravdavamo bez vlastitih zasluga, jer ništa od onoga što predusreće opravdanje, bilo to vjera ili djela, ne zaslužuje samu milost opravdanja; "ako je po milosti, nije po djelima; inače (kao što kaže isti Apostol) milost nije više milost" **[Rim 11,6]**.

Poglavlje 9. - Protiv isprazne nade krivovjernika

Premda je naime nužno vjerovati, da se grijesi ne opraštaju, niti su ikada bili oprošteni, osim po Božjem milosrđu zbog Krista; ipak treba reći da se grijesi ne opraštaju, niti su bili oprošteni onome koji se hvali da ima uvjerenje i sigurnost da su mu njegovi grijesi oprošteni, jer to može biti i kod krivovjernika i odcijepljenih; štoviše, u naša burna vremena postoji velika borba protiv Katoličke crkve, i propovijeda se to isprazno pouzdanje, koje je daleko od svake pobožnosti **[kan. 12]**.

Ali ne smije se tvrditi da oni koji su zaista opravdani moraju u samima sebi, potpuno bez ikakve dvojbe, utvrditi da su opravdani, niti da nitko ne biva odriješen od grijeha niti opravdan, osim onoga koji sa sigurnošću vjeruje da je odriješen i opravdan, te da se odrješenje i opravdanje dovršavaju samom tom vjerom **[kan. 14]**, kao da onaj koji to ne vjeruje sumnja u Božja obećanja i u učinkovitost Kristove smrti i uskrsnuća. Kao što naime nitko pobožan ne smije sumnjati o Kristovim zaslugama i o snazi i učinkovitosti sakramenta, isto tako svatko tko gleda na samoga sebe i na svoju vlastitu slabost i nepripremljenost, može se bojati i strahovati za svoju milost **[kan. 13]**, jer nitko ne može znati da je postigao milost Božju sa sigurnošću vjere, koja se nikako ne može prevariti.

Poglavlje 10. - O porastu primljenog opravdanja

Ako se dakle oni koji su postali opravdani i "prijatelji Božji" i "ukućani" **[Iv 15,15; Ef 2,19]** "koji idu iz kreposti u krepost" **[Ps 84,8]**, koji se "obnavljaju (kako kaže Apostol) iz dana u dan" **[2 Kor 4,16]**, to jest mrtveći udove svog tijela **[usp. Kol 3,5]** čineći ih oružjem pravde za posvećenje **[usp. Rim 6,13]** po obdržavanju zapovijedi Božjih i Crkve rastu u samom primljenom opravdanju po milosti Kristovoj, kod čega vjera sudjeluje u dobrim djelima **[usp. Jak 2,22]**, i sve se više opravdavaju **[kan. 24 i 32]**, kao što je napisano: "Svet neka se i dalje posvećuje" **[Otk 22,11]** i opet: "Nemoj se stidjeti posvećivati se sve do smrti" **[Sir 18,22]**, i opet: "Gledajte, čovjek se opravdava djelima a ne samo vjerom" **[Jak 2,24]**. Sveta crkva traži taj porast opravdanja kada moli: "Daj nam, Gospodine, porast vjere, nade i ljubavi".

Poglavlje 11. - O obdržavanju zapovijedi i o njegovoj potrebi i mogućnosti

Nitko ne smije misliti, koliko god on bio opravdan, da je oslobođen od obdržavanja zapovijedi **[kan. 20]**; nitko se ne smije služiti onom lakomislenom riječi koju su Oci zabranili pod prijetnjom anateme, da opravdan čovjek ne može obdržavati Božje zapovijedi **[kan. 18 i 22]**. "Bog naime ne zapovijeda nemoguće, nego zapovijedajući potiče i da činiš što možeš i da moliš što ne možeš", i pomaže kako bi mogao; "Zapovijedi onoga nisu teške" **[1 Iv 5,3]**, čiji je "jaram sladak i breme lako" **[Mt 11,30]**. Oni naime koji su sinovi Božji ljube Krista; koji ga pak ljube (kao što sam svjedoči) čuvaju njegove riječi **[usp. Iv 14,23]**, a to naime mogu činiti uz Božju pomoć.

Premda naime u ovom smrtnom životu, (ljudi) koliko god bili sveti i pravedni, padaju katkada barem u lake i svakidašnje grijehe, koji se zovu i oprostivi **[kan. 23]**, ipak zbog toga ne prestaju biti pravedni. Pravedni naime (izgovaraju) ponizno i istinito one riječi: "Oprosti nam duge naše" **[Mt 6,12]**.

Zbog toga se pravedni moraju osjećati još više obvezatnima da hodaju putem pravednosti, "oslobođeni od grijeha, postali su sluge Božje" **[Rim 6,22]** "živući trijezno i pravedno" **[Tit 2,12]**, mogu napredovati u Kristu Isusu, po kojem imaju pristup istoj milosti **[usp. Rim 5,2]**. Bog naime one koje je jednom opravdao svojom milošću "ne napušta, ako oni njega prije ne napuste".

Zbog toga, nitko si samo zbog vjere **[kan. 9, 19 i 20]** ne smije laskati, misleći da je postao baštinik, i da će steći baštinu samo po vjeri, ako ne trpi s Kristom kako bi se s njim proslavio **[Rim 8,17]**. Naime i sam Krist (kao što kaže Apostol) "premda je Sin, iz onoga što prepati, naviknu slušati i, postigavši savršenstvo, posta svima koji ga slušaju začetnik vječnoga spasenja" **[Heb 5,8 sl.]**.

Zbog toga sam Apostol opominje opravdano, govoreći: "Ne znate li: trkači u trkalištu svi doduše trče, ali jedan prima nagradu? Tako trčite da dobijete. Svaki natjecatelj sve moguće izdržava; oni da dobiju raspadljiv vijenac, mi neraspadljiv. Ja dakle tako trčim - ne kao besciljno, tako udaram šakom - ne kao da mlatim vjetar, nego krotim svoje tijelo i zarobljavam ga da sam ne budem isključen pošto sam drugima propovijedao" **[1 Kor 9, 24-27]**. Isto (kaže) i Petar, prvak apostola: "To revnije uznastojte učvrstiti svoj poziv i izabranje: to čineći - ne, nećete posrnuti nikada" **[2 Pt 1,10]**.

Odatle slijedi, protive se učenju prave vjere oni koji kažu, pravednik u svakom dobrom djelu griješi barem lako **[kan. 25]**, ili (što je još nepodnošljivije), da on zavređuje vječnu kaznu; isto tako se i oni (protive pravom učenju) koji tvrde da pravednici griješe u svim djelima, ako njih čine, hrabreći se protiv svoje vlastite tromosti i potičući se na trku na trkalištu, ponajprije kako bi se proslavio Bog, a nastoje steći i vječnu nagradu **[kan. 26 i 31]**, jer je napisano: "Prignuh srce da vrši naredbe tvoje zbog nagrade", a za Mojsija je kazao Apostol "jer je gledao na plaću" **[Heb 11,26]**.

Poglavlje 12. - Treba se čuvati lakomislenog vjerovanja u predodređenje

Nitko pak dok živi u ovoj smrtnosti, ne smije tako misliti o skrivenoj tajni Božjeg predodređenja, da bi nedvojbeno tvrdio da je on sigurno u broju predodređenih **[kan. 15]**, kao da bi bilo istinito da opravdan više ne može griješiti **[kan. 23]** ako sagriješi da mu se mora obećati sigurno obraćenje. Naime, ne može se znati koje je Bog sebi odabrao, osim po posebnoj Božjoj objavi **[kan. 16]**.

Poglavlje 13. - O daru ustrajnosti

Isto (vrijedi) i o daru ustrajnosti **[kan. 16]** za koji je napisano: "Tko ustraje do svršetka, taj će se spasiti" **[Mt 10,22; 24, 13]** (a to se ne može imati od drugoga osim od onoga koji može onoga učvrstiti koji stoji **[usp. Rim 14,4]** da uspravno stoji i ponovno uspraviti onoga koji padne); nitko ne može sebi nešto s apsolutnom sigurnošću obećati, premda svi moraju staviti i postaviti najčvršću nadu u Božju pomoć. Bog će naime dobro djelo dovršiti kako ga je i počeo, ako oni sami ne iznevjere njegovu milost **[usp. Fil 1,6]**, jer on izvodi i htjeti i dovršiti **[usp. Fil 2,13; kan. 22]**.

Zaista, oni koji misle da stoje, neka paze da ne padnu **[usp. 1 Kor 10,12]**, i neka sa strahom i trepetom rade na svom spasenju **[usp. Fil 2,12]**, u naporima, u bdjenjima, u milostinjama, u molitvama i žrtvama, u postovima i čistoći **[usp. 2 Kor 6,5 sl.]**. Znajući da su preporođeni u nadu slave **[usp. 1 Pt 1,3]** a još ne u slavu, moraju se naime bojati u borbi koja im još predstoji s tijelom, sa svijetom, sa đavlom, u kojoj ne mogu biti pobjednici, osim ako zadobiju milost Božju, prema Apostolu koji kaže: "Dužnici smo, ali ne tijelu da po tijelu živimo! Jer ako po tijelu živite, umrijet vam je, ako li pak Duhom usmrćujete tjelesna djela, živjet ćete" **[Rim 8,12 sl.]**.

Poglavlje 14. - O onima koji su pali i o njihovom uspravljanju

Koji su naime po grijehu otpali od primljene milosti opravdanja, mogu se ponovno opravdati **[kan. 29]**, ako se na Božji poticaj pobrinu da po sakramentu pokore, Kristovim zaslugama, ponovno steknu izgubljenu milost. Taj je naime način opravdanja uspravljanje onog koji je pao, a to su sveti oci prikladno nazvali "drugom daskom (spasenja) poslije brodoloma gubitka milosti" . Za one naime koji poslije krštenja padnu u grijehe, Isus Krist je ustanovio sakrament pokore, kad je kazao: "Primite Duha Svetoga. Kojima otpustite grijehe otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im" **[Iv 20,22 sl.]**.

Zbog toga treba naučavati da je pokora čovjeka kršćanina poslije pada mnogo drugačija negoli krštenička, jer ona sadrži ne samo prestanak grijeha i njihovo odbacivanje "srce pobožno i poniženo" **[Ps 50,19]**, nego i njihovo sakramentalno ispovijedanje, barem u želji da će ga izvršiti u svoje vrijeme, i svećenikovo odrješenje, kao i zadovoljštinu postom, milostinjom, molitvama i drugim pobožnim vježbama duhovnog života, naime, ne zbog vječne kazne koja se oprašta zajedno s grijehom u sakramentu ili u želji za njim, nego radi vremenite kazne **[kan. 30]**, koja se (kao što kaže Sveto pismo) ne oprašta uvijek potpuno, kao što to biva kod krštenja, onima koji su milost Božju koju su primili, te su nezahvalni ražalostili Duha Svetoga **[usp. Ef 4,30]** i nisu se ustručavali oskvrnuti hram Božji **[usp. 1 Kor 3,17]**.

O toj je pokori napisano: "Spomeni se dakle odakle si pao, obrati se i čini prva djela" **[Otk 2,5]**, i ponovno; "Jer žalost po Božju rađa neopozivo spasonosnim obraćenjem" **[2 Kor 7,10]**, i opet: "Obratite se" **[Mt 3,2; 4,17]**, i: Donesite plodove dostojne obraćenja" **[Mt 3,8; Lk 3,8]**.

Poglavlje 15. - Svakim se smrtnim grijehom gubi milost ali ne i vjera

Također, protiv nekih ljudi lukavog uma koji "lijepim i laskavim riječima zavode srca nedužnih" **[Rim 16,18]**, treba ustvrditi da se primljena milost opravdanja ne gubi samo nevjerom **[kan. 27]**, kojom se gubi i sama vjera, nego i svakim drugim smrtnim grijehom, premda se njime ne gubi vjera **[kan. 28]**; braneći zakon Božjeg nauka koji iz kraljevstva Božjeg ne isključuje samo nevjernike nego i vjernike bludnike, preljubnike, putene, homoseksualce, lopove, škrtice, pijanice, bogohulnike, razbojnike **[usp. 1 Kor 6,9 sl.]**, i sve one koji čine smrtne grijehe, od kojih bi se mogli suzdržati uz pomoć milosti Božje, i zbog kojih se odjeljuju od Kristove milosti **[kan. 27]**.

Poglavlje 16. - O plodu opravdanja, to jest, o zasluzi dobrih djela i o razlogu te zasluge

Zbog ovog naime razloga treba opravdanim ljudima, bilo da su primljenu milost trajno sačuvali, bilo da su izgubljenu opet zadobili, iznijeti riječi Apostola: "Znajući da trud Vaš nije neplodan u Gospodinu" **[1 Kor 15,58]**; "ta Bog nije nepravedan da bi zaboravio vaše djelo i ljubav što je iskazaste njegovu imenu" **[Heb 6,10]**, i: "Ne gubite dakle pouzdanja! Pripada mu velika plaća" **[Heb 10,35]**. I zato onima koji budu dobro radili "sve do kraja" **[Mt 10,22; 24,13]** i koji se budu uzdali u Boga, treba predočiti vječni život dobrostivo obećan kao milost djeci Božjoj i "kao plaću" za njihova dobra djela i zasluge, vjerno isplaćenu iz obećanja samoga Boga. **[kan. 26 i 32]**. To je naime ona kruna pravednosti za koju je Apostol govorio da mu je pripremljena poslije njegovog boja i trke, koju će mu dati pravedan sudac, ali ne samo njemu nego i svima koji ljube njegov dolazak **[2 Tim 4,7 sl.]**.

Budući da sam Isus Krist, kao glava u udove **[usp. Ef 4,15]** i kao trs u loze **[usp. Iv 15,5]** same opravdane neprestano ulijeva snagu, a ta snaga dobra djela uvijek pretječe, prati i slijedi, i bez nje ni na koji način ne mogu (dobra djela) biti Bogu draga i zaslužna **[kan. 2]**: treba vjerovati da samim opravdanima više ništa ne nedostaje kako bi se smatralo, da su tim djelima koja su učinjena u Bogu, potpuno zadovoljili zakonu u stanju ovog života, i da u svoje vrijeme (ako preminu u milosti **[usp. Otk 14,13]**) zaista zaslužuju život

vječni, jer je Krist naš Spasitelj kazao: "A tko bude pio vode koju ću mu ja dati, ne, neće ožednjeti nikada: voda koju ću mu ja dati postat će u njemu izvorom vode koja struji u život vječni" **[Iv 4,14]**.

I tako se ne tvrdi da je naša vlastita pravednost nama vlastita, od nas **[usp. 2 Kor 3,5]**, niti se niječe ili odbija Božja pravednost **[usp. Rim 10,3]**; ta se naime pravednost zove naša, jer se opravdavamo po njoj koja se nalazi u nama **[kan. 10 i 11]**, a ona ista je i Božja, jer ju Bog po Kristovim zaslugama ulijeva u nas.

Ne treba izostaviti ni to, da se u Svetom pismu dobrim djelima daje jako veliko (značenje), Krist naime obećava kako onoga tko jednom od njegovih najmanjih pruži čašu hladne vode, neće mimoići njegova plaća **[usp. Mt 10,42; Mk 9,41]**, i svjedoči "ova malenkost naše časovite nevolje donosi nam obilato, sve obilatije, breme vječne slave" **[2 Kor 4, 17]**; ne dogodilo se, da bi se čovjek kršćanin pouzdao u samoga sebe, ili se hvalio (sobom), a ne u Gospodinu **[usp. 1 Kor 1,31; 2 Kor 10,17]**, jer je njegova dobrota prema ljudima tolika te želi da bude njihova zasluga **[kan. 32]** ono što je njegov dar.

I jer "svi mnogo griješimo" **[Jak 3,2; kan. 23]**, svatko mora imati pred očima kako milosrđe i dobrotu tako i strogost i sud, i neka nitko ne sudi samom sebi makar si i ne bio ničega svjestan, jer će se čitav ljudski život ispitivati i suditi ne ljudskim nego Božjim sudom, koji "će iznijeti na vidjelo što je sakriveno u tami i razotkriti nakane srdaca. I tada će svatko primiti pohvalu od Boga" **[1 Kor 4, 4 sl.]**, kao što je napisano "koji će uzvratiti svakomu po djelima njegovim" **[Rim 2,6]**.

Poslije tog katoličkog učenja o opravdanju **[kan. 33]** koje svatko mora vjerno i čvrsto prihvatiti, sveti je sabor odlučio dodati ove kanone, kako bi svi znali ne samo što treba držati i što slijediti, nego i čega se treba kloniti i što izbjegavati, kako se nitko ne bi mogao opravdavati.

Kanoni o opravdanju

Kan. 1. Tko kaže da se čovjek može opravdati pred Bogom svojim djelima koja se čine snagom ljudske naravi ili prema učenju Zakona, bez Božje milosti po Kristu neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 1.]**.

Kan. 2. Tko kaže da se Božja milost po Kristu Isusu daje samo za to kako bi čovjek lakše mogao pravedno živjeti i zaslužiti vječni život, kao da bi po slobodnoj volji, bez milosti, oboje mogao postići ali s mukom i teško, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 4.]**.

Kan. 3. Tko kaže da čovjek može bez prethodnog nadahnuća Duha Svetoga i bez njegove pomoći vjerovati, nadati se i ljubiti ili činiti pokoru kao što treba, kako bi mu se udijelila milost opravdanja, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 5.]**.

Kan. 4. Tko kaže da čovjekova slobodna volja pokrenuta i potaknuta od Boga, pristajući uz Boga koji ju potiče i zove, ništa ne čini čime bi se priredila i pripremila da prihvati milost opravdanja, te da se (toj milosti) ne može niti usprotiviti kad bi to i htjela, nego da poput nečeg neživog uopće ništa ne radi i da se ponaša sasvim pasivno, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 5.]**.

Kan. 5. Tko kaže da je čovjekova slobodna volja poslije Adamovog grijeha izgubljena i ugašena, ili da se radi samo o nazivu, štoviše o nazivu bez sadržaja, te konačno da je ona privid koji je đavao izmislio u Crkvi, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl 1., 5.]**.

Kan. 6. Tko kaže da nije u čovjekovoj vlasti hodati vlastitim zlim putem, nego da zla djela isto kao i dobra čini Bog, ne samo dopuštajući ih, nego uistinu i stvarno tako da su ona prava njegova djela, kako Judino izdajstvo tako i Pavlov poziv, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 7. Tko kaže da su sva djela učinjena prije opravdanja, bila ona učinjena zbog bilo kojeg razloga, zaista grijesi i da zaslužuju Božju srdžbu; ili koliko god netko jače nastojao da se pripremi za milost, toliko više griješi, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 6.]**.

Kan. 8. Tko kaže da je strah od pakla, zbog kojeg žalimo radi grijeha i utječemo se Božjem milosrđu ili se čuvamo grijeha, grijeh ili da on (takav strah) čini još veće grješnike, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 6.]**.

Kan. 9. Tko kaže da se neopravdan opravdava samo vjerom, tako da misli, kako se ništa drugo ne traži čime bi (čovjek) sudjelovao da postigne milost opravdanja, i da ni iz kog stanovišta nije potrebno da se on (za to) pripremi i priredi činom svoje volje, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 8., 11.]**.

Kan. 10. Tko kaže da ljudi bivaju opravdani bez Kristove pravednosti, koju nam je zaslužio, ili da njom samom postaju formalno opravdani, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl 3., 7.]**.

Kan. 11. Tko kaže da se ljudi opravdavaju samom primjenom Kristove pravednosti, ili samo oproštenjem grijeha, isključujući milost i ljubav koja se razlijeva u njihova srca po Duhu Svetom **[usp. Rim 5,5]** i u njima ostaje, ili pak da je milost kojom bivaju opravdani samo Božja naklonost, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 7., 16.]**.

Kan. 12. Tko kaže da vjera koja opravdava nije ništa drugo nego pouzdanje u Božje milosrđe kojim se opraštaju grijesi radi Krista, ili pak da je samo to pouzdanje ono čime bivamo opravdani, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 9.]**.

Kan. 13. Tko kaže da svaki čovjek, kako bi stekao oproštenje grijeha, mora sigurno i zbog vlastite slabosti i nespremnosti bez ikakve dvojbe vjerovati da su mu grijesi oprošteni, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 2.]**.

Kan. 14. Tko kaže da čovjek biva odriješen od grijeha i opravdan time što vjeruje da je odriješen i opravdan,

ili da nitko nije uistinu opravdan osim onog koji vjeruje da je opravdan, te da se samom tom vjerom dovršava odrješenje i opravdanje, neka bude kažnjen anatemom **[usp. kao gore]**.

Kan. 15. Tko kaže da preporođen i opravdan čovjek temeljem vjere mora vjerovati da je sigurno u broju izabranih, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 12.]**.

Kan. 16. Tko sigurno te s apsolutnom i nepogrješivom sigurnošću kaže da će onaj veliki dar ustrajnosti do smrti **[usp. Mt 10,22; 24,13]** sačuvati, osim (ako to zna) po posebnoj objavi, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 12.]**.

Kan. 17. Tko kaže da milost opravdanja dobivaju samo predodređeni za život, ostali pak svi koji su pozvani, jesu doduše pozvani ali ne dobivaju milost, kao oni koji su Božjom moći predodređeni za zlo, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 18. Tko kaže da čovjek, pa i opravdan i postavljen u milosti, ne može obdržavati Božje zapovijedi, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 11.]**.

Kan. 19. Tko kaže da u Evanđelju nije zapovjeđeno ništa osim vjere, a daj e sve ostalo nevažno, niti zapovjeđeno niti zabranjeno nego slobodno, ili da se deset zapovijedi ne tiču kršćana, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 11.]**.

Kan. 20. Tko kaže da opravdan i kako god savršen čovjek nije obvezan obdržavati Božje i crkvene zapovijedi, nego samo vjerovati, kao da je Evanđelje čisto i bezuvjetno obećanje vječnog života, bez uvjeta obdržavanja zapovijedi, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 11.]**.

Kan. 21. Tko kaže da je Bog dao ljudima Isusa Krista kao Spasitelja kome će vjerovati, a ne i kao Zakonodavca kome će se pokoravati, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 22. Tko kaže da opravdan može bez posebne Božje pomoći ustrajati u primljenom opravdanju, ili da to s njom ne može, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 13.]**.

Kan. 23. Tko kaže da jednom opravdan čovjek ne može više sagriješiti niti izgubiti milost, te dosljedno, da onaj tko je sagriješio nikada i nije bio opravdan; ili suprotno, da se kroz čitav život mogu izbjegavati svi grijesi, pa i laki, osim pa posebnoj Božjoj povlastici, kao što Crkva drži o blaženoj Djevici, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 11., 16.]**.

Kan. 24. Tko kaže da se primljeno opravdanje dobrim djelima pred Bogom ne čuva niti povećava, nego da

su ta djela samo plodovi i znakovi stečenog opravdanja a ne i uzrok njegovog povećanja, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 10.]**.

Kan. 25. Tko kaže da opravdan barem lako griješi u svakom dobrom djelu, ili (što je još nepodnošljivije) smrtno, i da za to zaslužuje vječnu kaznu, a neće biti osuđen samo zbog toga, jer mu Bog ta djela neće uračunati u osudu, neka bude kažnjen anatemom **[usp.Pogl. 11.]**.

Kan. 26. Tko kaže da opravdani ne smiju za dobra djela koja su učinjena u Bogu **[usp. Iv 3,21]** očekivati ili nadati se vječnoj nagradi od Boga, po njegovom milosrđu i zaslugama Isusa Krista, ako ustraju do kraja u dobrim djelima i obdržavanju Božjih zapovijedi **[usp. Mt 10,22; 24,13]**, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 11.]**.

Kan. 27. Tko kaže da nema drugog smrtnog grijeha osim nevjerovanja, ili da se jedanput primljena milost ne gubi nikakvim drugim grijehom, koliko god on bio težak i velik, osim grijehom nevjere, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 15.]**.

Kan. 28. Tko kaže da se s izgubljenom milošću radi grijeha uvijek gubi i vjera ili da vjera koja ostaje nije prava vjera, premda nije živa **[usp. Jak 2,26]**, ili da onaj tko ima vjeru bez ljubavi nije kršćanin, neka bude kažnjen anatemom **[usp. kao gore]**.

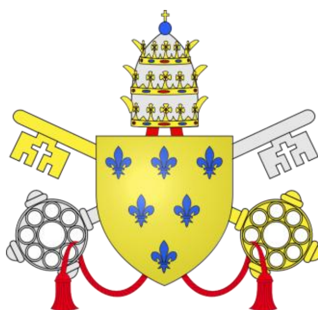
Kan. 29. Tko kaže da onaj koji je poslije krštenja pao, ne može po milosti ponovno ustati; ili da izgubljeno opravdanje može ponovno zadobiti samo po vjeri i bez sakramenta pokore, kao što je to do sada ispovijedala, čuvala i učila sveta Rimska i opća Crkva, poučena od Krista Gospodina i njegovih apostola, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 14.]**.

Kan. 30. Tko kaže da se poslije primljene milosti opravdanja svakom grješniku koji se kaje tako oprašta grijeh i briše krivnja vječne kazne, da ne ostaje nikakva krivnja vremenite kazne koju bi trebalo okajati na ovom svijetu ili u budućem u čistilištu, prije nego li mu se mogne otvoriti pristup kraljevstvu nebeskom, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 14.]**.

Kan. 31. Tko kaže da opravdani griješi kada dobro radi nadajući se vječnoj plaći, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 11.]**.

Kan. 32. Tko kaže da su dobra djela opravdanog čovjeka u tolikoj mjeri Božji darovi da nisu i dobre zasluge samog opravdanog, ili da sam opravdani dobrim djelima, koja on radi po milosti Božjoj i zaslugama Isusa Krista (čiji je živi ud), ne zaslužuje uistinu povećanje milosti, život vječni i postizavanje samog vječnog života (a ako umre u milosti), također i povećanje slave, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 16.]**.

Kan. 33. Tko kaže da se po tom učenju Katoličke crkve o opravdanju, koju je sveti sabor izrazio ovim dekretom, na neki način smanjuje slava Božja ili zasluge Gospodina našega Isusa Krista, a ne da se (u njemu) obznanjuje istina naše vjere i konačno slava Božja i Krista Isusa, neka bude kažnjen anatemom.

Pavao III. (1534. -1549.)
(Paulus III.)

» Dekret o sakramentima «
(Tridentski sabor, VII. sjednica, 3. III. 1547.)

Predgovor

Za ostvarenje spasonosnog učenja o opravdanju, koje je na prethodnoj sjednici bilo proglašeno jednodušnom suglasnošću svih saborskih otaca, činilo se prikladnim raspravljati o svetim sakramentima Crkve, od kojih pravo opravdanje ili započinje, ili se započeto povećava, ili se izgubljeno vraća.
Kako bi se u ovo naše teško vrijeme uništile zablude i iskorijenila krivovjerja o tim istim svetim sakramentima, te potaknut pojavljivanjem krivovjerja već osuđenih od naših otaca, koja su nanovo otkrivena a koja nanose vrlo mnogo štete čistoći Katoličke crkve i spasu duša: oslanjajući se na učenje svetog Pisma, apostolsku predaju i na suglasnost drugih sabora i otaca, sveti ekumenski i opći Tridentski sabor misli da treba utvrditi i donijeti ove preostale kanone koji nedostaju kako bi se (uz pomoć Duha Svetoga) ponovno pojavila savršenost započetog djela.

Kanoni o sakramentima općenito

Kan. 1. Tko kaže da nisu svi sakramenti Novoga saveza ustanovljeni od Gospodina našega Isusa Krista, ili da ih ima više ili manje od sedam, to jest krštenje, potvrda, euharistija, pokora, posljednje pomazanje, sveti red i ženidba, ili da neki od ovih sedam nisu uistinu pravi sakramenti, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 2. Tko kaže da se ti isti sakramenti Novog saveza ne razlikuju od sakramenata Starog saveza, osim što su drugačije ceremonije i drugačiji vanjski obredi, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 3. Tko kaže da su ti sedam sakramenata tako međusobno jednaki, da ni pod kojim vidom jedan nije odličniji od drugoga, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 4. Tko kaže da sakramenti Novog saveza nisu potrebni za spasenje, nego da su suvišni, te da bez njih,

ili bez želje za njima, ljudi samom vjerom dobivaju od Boga milost opravdanja, premda oni nisu svi potrebni svima, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 5. Tko kaže da su sakramenti ustanovljeni samo kako bi hranili vjeru, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 6. Tko kaže da sakramenti Novog saveza ne sadržavaju milost koju označavaju, ili da ne daju samu milost onima koji joj ne stavljaju zapreke, nego da su oni samo vanjski znakovi milosti ili opravdanja primljenog po vjeri, i neki znakovi kršćanske vjeroispovijesti, po kojima ljudi razlikuju vjernike od nevjernika, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 7. Tko kaže da se tim sakramentima ne daje milost uvijek i svima, koliko to ovisi o Bogu, premda ih pravilno primaju, nego samo nekada i nekima, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 8. Tko kaže da se sakramentima Novog saveza ne podjeljuje milost samim činom (ex opere operato), nego da je za dobivanje milosti dovoljna sama vjera u Božje obećanje, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 9. Tko kaže da se kod triju sakramenata, to jest kod krštenja, potvrde i svetog reda, u dušu ne utiskuje pečat, to jest neki duhovni i neizbrisivi znak, te se zbog toga oni ne mogu ponoviti, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 10. Tko kaže da svi kršćani imaju ovlast za (naviještanje) riječi i za podjeljivanje svih sakramenata, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 11. Tko kaže da se kod djelitelja sakramenata ne traži nakana barem da čine ono što čini Crkva, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 12. Tko kaže da djelitelj koji je u smrtnom grijehu ne slavi i ne podjeljuje sakrament, premda se držao svega bitnoga što spada na slavljenje i na podjeljivanja sakramenta, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 13. Tko kaže da se mogu prezirati primljeni i prokušani obredi Katoličke crkve, koji su uobičajeni kod svečanog podjeljivanja sakramenta, ili da ih djelitelji mogu bez grijeha po svojoj volji izostavljati, ili da ih bilo koji crkveni pastir može mijenjati za neke nove, neka bude kažnjen anatemom.

Kanoni o sakramentu krštenja

Kan. 1. Tko kaže da je Ivanovo krštenje imalo istu snagu kao Kristovo krštenje, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 2. Tko kaže da prava i prirodna voda nije potrebna za krštenje, i zbog toga one riječi Gospodina našega Isusa Krista: *"Ako se tko ne rodi iz vode i Duha"* **[Iv 3,5]** pretvara u neku metaforu, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 3. Tko kaže da se u Rimskoj crkvi (koja je majka i učiteljica svih crkvi), ne nalazi pravo učenje o sakramentu krštenja, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 4. Tko kaže da nije pravo krštenje ono koje podjeljuju krivovjerci u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, s nakanom da čine ono što čini Crkva, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 5. Tko kaže da je krštenje slobodno, to jest da nije potrebno za spasenje, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 6. Tko kaže da pokršteni ne može izgubiti milost, makar i htio i koliko god griješio, osim ako ne bi htio (više) vjerovati, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 7. Tko kaže da pokršteni po samom krštenju postaju samo dužnici vjere a ne i sveukupnog Kristovog zakona, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 8. Tko kaže da su pokršteni oslobođeni od svih zapovijedi Svete crkve, koje su napisane ili predane, tako da ih nisu dužni obdržavati, osim ako im se žele pokoravati svojom voljom, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 9. Tko kaže da ljude treba tako pozivati na sjećanje primljenog krštenja, da shvate kako su snagom obećanja kod krštenja svi zavjeti učinjeni poslije krštenja postali nevažeći, kao da se njima umanjuje važnost vjere koju su ispovjedili i samog krštenja, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 10. Tko kaže da se svi grijesi učinjeni poslije krštenja opraštaju ili postaju laki, samim sjećanjem na krštenje i vjerom, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 11. Tko kaže da kod obraćenja treba ponoviti krštenje kod onoga koji je uistinu i pravilno kršten, a koji je kod nevjernika zanijekao Kristovu vjeru, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 12. Tko kaže da se nikoga ne smije krstiti osim u onoj starosti u kojoj je kršten Krist, ili na samom času smrti, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 13. Tko kaže da se djecu koja prime krštenje ne smije ubrajati među vjernike jer nemaju čin vjere, te da ih zbog toga treba ponovo krstiti kada dođu u godine razumijevanja, ili da je bolje izostaviti njihovo krštenje

nego li krstiti samo u vjeri Crkve one koji nemaju vlastiti čin vjere, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 14. Tko kaže da tako krštenu djecu kad odrastu, treba pitati žele li ponoviti ono što su kumovi u njihovo ime obećali kad su bili kršteni, i ako odgovore da žele, treba ih ostaviti njihovoj slobodnoj volji i u međuvremenu ih nikakvim kaznama ne treba siliti na kršćanski život, osim da im se uskrati euharistija i primanje drugih sakramenata, dok ponovno ne dođu k pameti, neka bude kažnjen anatemom.

Kanoni o sakramentu potvrde

Kan. 1. Tko kaže da je potvrda krštenih dosadan obred, a ne istiniti i pravi sakrament, ili da nekada nije bio ništa drugo nego neka vrsta kateheze u kojoj bliži mladosti iznosili pred Crkvom razloge svoje vjere, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 2. Tko kaže da čine nepravdu Duhu Svetom oni koji svetoj krizmi (kod) potvrde pridaju neku moć, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 3. Tko kaže da redoviti djelitelj svete potvrde nije samo biskup, nego bilo koji obični svećenik, neka bude kažnjen anatemom.

Julije III. (1550. -1555.)

(Julius III.)

» Dekret o sakramentu euharistije «

(Tridentski sabor, XIII. sjednica, 11. X. 1551.)

Predgovor

Sveti ekumenski i opći Tridentski sabor... premda se nije bez posebnog vodstva i upravljanja Duha Svetoga okupio sa svrhom da izloži pravo i staro učenje o vjeri i sakramentima, te da donese lijek za sva krivovjerja i druga vrlo teška zla koja u ovo vrijeme teško muče Božju Crkvu, i kidaju je na mnoge i različite dijelove; ipak je (sabor) već od početka imao posebno u namjeri da potpuno iskorijeni kukolj strašnih zabluda i raskola, koje je posijao čovjek neprijatelj u ovim našim teškim vremenima, u vjerskom učenju, slavljenju i štovanju presvete euharistije **[usp. Mt 13,25]**, koju je inače naš Spasitelj ostavio u svojoj Crkvi kao znak jedinstva i vjere, kojom je želio međusobno ujediniti i povezati sve kršćane.

I tako isti sveti sabor, predajući ono zdravo i iskreno učenje o tom časnom i božanskom sakramentu euharistije, o kojem je Katolička crkva poučena od samoga Gospodina našega Isusa Krista i njegovih apostola, a koje je ona, prosvijetljena od Duha Svetoga koji ju trajno upućuje u svaku istinu **[usp. Iv 14,26]**, zadržala i koje će sačuvati do kraja vjekova, zabranjuje svim Kristovim vjernicima, kako se poslije ovoga ne bi o presvetoj euharistiji usudili drukčije vjerovati, učiti ili propovijedati, osim (onako) kako je to ovim dekretom protumačeno i definirano.

Poglavlje 1. - O stvarnoj prisutnosti Gospodina našega Isusa Krista u presvetom sakramentu euharistije

Na početku sveti sabor otvoreno i iskreno ispovijeda da se poslije posvećenja kruha i vina, u blagoslovljenom sakramentu svete Euharistije, uistinu, stvarno i bitno **[kan. 1]**, pod prilikama tih vidljivih tvari, nalazi Gospodin naš Isus Krist, pravi Bog i čovjek. I nije međusobno suprotstavljeno da sam naš Spasitelj stalno sjedi na nebesima zdesna Ocu, u skladu s (svojim) naravnim načinom postojanja, a da isto tako bude sakramentalno prisutan i nama nazočan svojom supstancijom i na mnogim drugim mjestima, načinom postojanja koji riječima jedva možemo izraziti, a koji je ipak Bogu moguć **[usp. Mt 19,26; Lk 18,27]**; to možemo spoznati mišlju prosvjetljenom vjerom i to moramo najpostojanije vjerovati.

Tako su naime naši pređi, koliko god ih je bilo u pravoj Kristovoj crkvi, koji su raspravljali o tom presvetom sakramentu, najotvorenije ispovijedali da je tako divni sakrament na posljednjoj večeri ustanovio naš Otkupitelj, kad je poslije blagoslova kruha i vina jasnim i nedvojbenim riječima posvjedočio da njima (apostolima) daje svoje vlastito tijelo i svoju krv; budući pak da te riječi spomenute od svetih evanđelista **[usp. Mt 26,26-29; Mk 14,22-25; Lk 22, 19 sl.]**, a kasnije ponovljene od božanskog Pavla **[1 Kor 11,24 sl.]**, izražavaju ono vlastito i jasno značenje kako su ih razumijevali Oci, zaista je najnedostojnija zloba, kad se to značenje od nekih svadljivih i zlih ljudi (želi svesti) na izmišljene i prazne izraze, kojima se niječe istina tijela i krvi Kristove, koje se okreće protiv općeg shvaćanja Crkve, koja je kao "stup i uporište istine" **[1 Tim 3,15]**; takvo tumačenje izmišljeno od bezbožnih ljudi treba odbaciti kao đavolsko, a s uvijek zahvalnom i predanom dušom treba priznavati to najdragocjenije Kristovo dobročinstvo.

Poglavlje 2. - O razlogu uspostavljanja tog presvetog sakramenta

Kad je dakle naš Spasitelj, odlazeći s ovoga svijeta k Ocu, ustanovio taj sakrament u kojem je kao izlio bogatstvo svoje božanske ljubavi prema ljudima, "čudesima svojim spomen postavi" **[Ps 111,4]**, te je zapovjedio da se u njegovom primanju štuje spomen na njega **[usp. Lk 22,19; 1 Kor 11,24]**, i naviješta njegova smrt, dok sam ne dođe suditi svijetu **[usp. 1 Kor 11,26]**.
On je naime želio da se taj sakrament uzima kao duhovna hrana dušama **[usp. Mt 26,26]**, kojima će se hraniti i jačati **[kan. 5]**, živeći život onoga koji je kazao: "Koji mene blaguje živjet će po meni" **[Iv 6,57]**, i kao zalog kojim se oslobađamo od svakidašnjih prijestupa i branimo od smrtnih grijeha.
Osim toga on je želio da to bude zalog naše buduće slave i vječne sreće, a i znak onog jednog tijela kojemu je on postao glava **[usp. 1 Kor 11,3; Ef 5,23]**; želio je da sa svakim od nas bude povezan kao s udovima najtješnjom vezom vjere, ufanja i ljubavi, kako bismo svi isto govorili i kako među nama ne bi bilo raskola **[usp. 1 Kor 1,10]**.

Poglavlje 3. - O uzvišenosti presvete euharistije nad drugim sakramentima

Presveta euharistija ima s ostalim sakramentima zajedničko sljedeće: "da je znak svete stvari i vidljivi oblik nevidljive milosti"; ostali sakramenti imaju moć posvećivanja tek onda kad se netko njima služi, a u euharistiji se nalazi nešto izvanredno i jedinstveno, u njoj je sam začetnik svetosti i prije primanja (sakramenta) **[kan. 4]**.
Apostoli naime još nisu primili euharistiju iz Gospodinovih ruku **[usp. Mt 26,26; Mk 14,22]**, a on sam je već tada tvrdio da je ono što će im pružiti njegovo tijelo. Ova vjera je uvijek bila u Božjoj Crkvi, da se odmah poslije posvećenja pod prilikama kruha i vina nalazi pravo tijelo našega Gospodina i njegove krvi, zajedno s njegovom dušom i božanstvom; tijelo se naime nalazi pod prilikama kruha i krv pod prilikama vina snagom riječi; tijelo se nalazi pod prilikama vina i krv pod prilikama kruha i duša pod obje (prilike), snagom same naravne povezanosti i popratnosti, kojom se međusobno ujedinjuju dijelovi Gospodina Krista koji je već uskrsnuo od mrtvih i koji više neće umrijeti **[usp. Rim 6,9]**, božanstvo se pak nalazi zbog onog čudesnog hipostatskog sjedinjenja s njegovim tijelom i dušom **[kan 1 i 3]**.

Zbog toga je najistinitije, da se (On) nalazi pod jednom i drugom i pod obje prilike. Čitav i potpuni Krist se nalazi pod prilikama kruha i pod svakim dijelom tih prilika, isto tako čitav pod prilikama vina i pod svakim njihovim dijelom **[kan. 3]**.

Poglavlje 4. - O transupstancijaciji

Budući pak da je Krist naš Spasitelj kazao da je uistinu njegovo tijelo ono što je pružao pod prilikama kruha **[usp. Mt 26,26-29; Mk 14,22-25; Lk 22,19 sl.; 1 Kor 11,24-26]** zbog toga je to uvjerenje uvijek bilo u Katoličkoj crkvi, a ovaj sveti sabor to sada ponovo izjavljuje: posvećenjem kruha i vina čitava supstancija kruha pretvara se u supstanciju tijela našeg Krista Gospodina, a čitava supstancija vina u supstanciju njegove krvi. Tu je pretvorbu sveta Katolička Crkva prikladno i u pravom smislu nazvala transupstancijacija **[kan. 2]**.

Poglavlje 5. - O kultu i štovanju koje treba iskazivati ovom presvetom sakramentu

I tako se ne ostavlja nikakvo mjesto sumnji da svi Kristovi vjernici, prema običaju koji je uvijek bio prihvaćen u Katoličkoj crkvi, kod štovanja ovog presvetog sakramenta iskazuju bogoštovlje koje se treba (iskazivati) pravom Bogu **[kan. 6]**. I ne treba taj sakrament manje štovati zbog toga, jer ga je Krist Gospodin ustanovio za blagovanje **[usp. Mt 26,26-29]**. Mi naime vjerujemo da je u njemu prisutan isti onaj Bog, za kojeg je Otac vječni kazao uvodeći ga u svijet: "I klanjat će mu se svi anđeli Božji" **[usp. Heb 1,6; iz Ps 97,7]**, kome su se mudraci poklonili pavši ničice **[usp. Mt 2,11]**, kome su se konačno, prema svjedočanstvu Pisma, poklonili i apostoli u Galileji **[usp. Mt 28,17; Lk 24,52]**.

Osim toga ovaj sveti sabor izjavljuje da je pobožno i vjerno u crkvu Božju već uveden običaj, da se svake godine na zaseban blagdan posebnom pobožnošću i svečanošću slavi ovaj uzvišeni i poštovani sakrament, te da se u procesijama pobožno i s poštovanjem nosi po ulicama i trgovima.

Jako je ispravno da se odrede neki blagdani kada će svi kršćani na neki poseban i neobičan način posvjedočiti da se sa zahvalnom dušom prema zajedničkom Gospodinu i Spasitelju, sjećaju tako neizrecivog i zaista božanskog dobročinstva, kojim se predstavlja njegova pobjeda i trijumf. Tako je naime trebalo proslaviti pobjednicu istinu nad laži i krivovjerjem, kako bi njegovi protivnici, videći takav sjaj i stavljeni pred toliku radost opće Crkve, oslabljeni i slomljeni nestali, ili da zahvaćeni stidom i smeteni, jednom odustanu.

Poglavlje 6. - O čuvanju sakramenta svete euharistije i o nošenju bolesnicima

Običaj čuvanja svete euharistije u svetištu je tako star, da je on bio priznat i u vrijeme Nicejskog sabora. Nadalje, nalazi se da je nošenje bolesnicima iste svete euharistije, koja se u tu svrhu brižljivo čuvala u crkvama, osim što je to povezano s najvišom pravednošću i razumnošću, zapovjeđeno i na mnogim saborima i ono se obdržavalo prema najstarijem običaju Katoličke crkve. Zbog toga je ovaj sveti sabor odredio da se zadrži taj vrlo spasonosan i potreban običaj **[kan. 7]**.

Poglavlje 7. - Priprema koju treba provesti kako bi netko dostojno primio svetu euharistiju

Ako nije prikladno da netko pristupi bilo kojim svetim obredima osim sveto i što je čovjeku kršćaninu jasnija velika svetost i uzvišenost tog sakramenta, sigurno je da se tim brižljivije mora čuvati kako ne bi njegovom primanju pristupio bez velikog poštovanja i svetosti **[kan. 11]**, posebno pak kad kod Apostola čitamo one riječi pune straha "Jer tko nedostojno jede i pije, sud sebi jede i pije ako ne razlikuje Tijela" **[1 Kor 11,29]**. Zbog toga onome koji se želi pričestiti treba dozvati u sjećanje Apostolovu zapovijed: "Neka se dakle svatko ispita" **[1 Kor 11,28]**.

Crkveni pak običaj govori da je potrebna takva provjera, jer nitko ne smije bez prethodne sakramentalne ispovijedi pristupiti svetoj euharistiji tko si je svjestan smrtnog grijeha, premda mu se čini da je skrušen. Ovaj sveti sabor određuje da to trebaju trajno obdržavati svi kršćani, pa i oni svećenici koji po službi trebaju slaviti misu, osim ako nema dovoljno svećenika. Ako bi zbog potrebe svećenik slavio misu bez prethodne ispovijedi, treba se što prije ispovjediti.

Poglavlje 8. - O primanju tog divnog sakramenta

Što se pak primanja tiče, naši oci pravilno i mudro razlikuju tri načina primanja tog svetog sakramenta. Neki su naime učili da ga neki primaju samo sakramentalno, kao (npr.) grješnici; drugi ga primaju samo duhovno, oni naime koji željom blaguju predočeni nebeski kruh, te živom vjerom "ljubavlju djelotvornom" **[Gal 5,6]**, osjećaju njegove plodove i korist; treći pak (to čine) ujedno sakramentalno i duhovno **[kan. 8]**; to su naime oni koji su se prije ispitali i poučili da k tom božanskom stolu trebaju pristupiti obukavši svadbenu haljinu **[usp. Mt 22,11 sl.]**.

Kod sakramenta1nog primanja je u Crkvi Božjoj uvijek bio običaj da laici primaju pričest od svećenika, a da svećenici kod slavljenja mise pričešćuju sami sebe **[kan. 10]**; taj običaj koji potječe od apostolske predaje treba zadržati po pravu i po redu.

Konačno, sveti sabor očinskom ljubavlju opominje, potiče, moli i zaklinje "darom premilosrdnog srca Boga našega" **[Lk 1, 78]**, kako bi se svi i pojedini, koji nose kršćansko ime, u tom "znaku jedinstva", u toj "vezi ljubavi", konačno složili i dogovorili u tom znaku sloge; sjećajući se tolike uzvišenosti i tako izvanredne ljubavi Isusa Krista našega Gospodina, koji je dao kao otkupninu za naše spasenje svoju ljubljenu dušu, a za hranu nam je dao svoje tijelo **[usp. Iv 6,48-58]**, da vjeruju u ova sveta otajstva tijela i krvi njegove i da ih štuju onom postojanošću i čvrstoćom vjere, onom pobožnošću duše, onom odanošću i poštovanjem, kako bi taj najbitniji kruh **[usp. Mt 6,11]** mogli često primati, tako da im on zaista bude život duše i vječno zdravlje duha, da bi okrijepljeni njegovom snagom **[usp. 1 Kor 19,8]** s puta ovog jadnog putovanja mogli dospjeti u nebesku domovinu, (domovinu) toga "kruha Jakih" **[Ps 78,25]**, koji sada blaguju pod svetim velom, kako bi ga blagovali bez ikakvog vela.

Budući pak da nije dovoljno reći istinu a da se ne razotkriju i ne pobiju zablude, sveti je sabor odlučio dodati ove kanone, kako bi svi koji su već spoznali katoličko učenje shvatili kojih se krivovjerja trebaju čuvati i (koje) izbjegavati.

Kanoni o sakramentu euharistije

Kan. 1. Tko niječe da se u presvetom sakramentu euharistije uistinu, stvarno i bitno nalazi tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista, zajedno s dušom i božanstvom, pa dosljedno čitav Krist, nego kaže da je Krist u tom sakramentu kao u znaku ili u slici ili u snazi, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 1., Pogl. 3.]**.

Kan. 2. Tko kaže da u presvetom sakramentu euharistije ostaje supstancija kruha i vina zajedno s tijelom i krvlju Gospodina našega Isusa Krista, i niječe onu čudesnu i jedinstvenu pretvorbu čitave supstancije kruha u tijelo i čitave supstancije vina u krv, zadržavši ipak prilike kruha i vina, koju pak pretvorbu Katolička crkva vrlo prikladno naziva transupstancijacija, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 4.]**.

Kan. 3. Tko niječe da se časnom sakramentu euharistije pod svakom prilikom, i pod pojedinim dijelom svake prilike, ako se on odijeli, nalazi čitav Krist, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 3.]**.

Kan. 4. Tko kaže da nakon posvete u divnom sakramentu euharistije nije tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista, nego samo u primanju, kad se blaguje, a ne prije i poslije, te da u hostijama ili u posvećenim česticama koje se čuvaju ili ostaju nakon pričesti, ne ostaje pravo tijelo Gospodnje, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 3. sl.]**.

Kan. 5. Tko kaže da je glavni plod presvete euharistije oproštenje grijeha, ili da iz nje ne slijede drugi učinci, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 2.]**.

Kan. 6. Tko kaže da Krista, jedinorođenoga Sina Božjega, u svetom sakramentu euharistije ne treba štovati niti vanjskim ku1tom bogoštovlja, i zbog toga ga ne treba štovati niti posebnim blagdanskim svečanostima, niti ga treba svečano okolo nositi u procesijama, prema hvalevrijednom i općem obredu i običaju svete Crkve, niti ga treba javno izlagati narodu na štovanje, te da su njegovi klanjatelji idolopoklonici, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 5. sl.]**.

Kan. 7. Tko kaže da se sveta euharistija ne smije čuvati u svetištu, nego da je odmah poslije posvete treba podijeliti nazočnima; ili da se euharistiju ne smije časno nositi bolesnicima, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 6.]**.

Kan. 8. Tko kaže da se Krista danog u euharistiji blaguje samo duhovno, a ne i sakramentalno i stvarno, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 8.]**.

Kan. 9. Tko niječe da su svi i pojedini Kristovi vjernici, obaju spolova, kada dođu u godine rasuđivanja,

obvezatni pričestiti se svake godine barem o Uskrsu, prema zapovijedi svete majke Crkve, neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 10. Tko kaže da svećenik koji slavi misu ne smije samog sebe pričestiti, neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 8.]**.

Kan. 11. Tko kaže da je sama vjera dovoljna priprema za uzimanje sakramenta presvete euharistije **[usp. Pogl. 7.]**, neka bude kažnjen anatemom.

I, kako se toliko otajstvo ne bi primalo nedostojno, te zbog toga za smrt i osudu, sam sveti sabor naređuje onima koje savjest tereti zbog smrtnog grijeha, koliko god mislili da su se skrušili, da se moraju prije toga sakramentalno ispovjediti ako ima dovoljan broj ispovjednika.

Tko bi se pak usudio suprotno učiti, propovijedati ili uporno tvrditi, ili pak braniti u javnim raspravama, tim samim će biti izopćen **[usp. Pogl. 7.]**.

Julije III. (1550. -1555.)

(Julius III.)

» Dekret o sakramentima pokore i bolesničkog pomazanja «
(Tridentski sabor, XIV. sjednica, 25. XI. 1551.)

a) Učenje o sakramentu pokore

Predgovor

Premda je u dekretu o opravdanju bilo umetnuto mnogo govora o sakramentu pokore, potrebnog za razumno razjašnjenje nekih mjesta, ipak u ovo naše vrijeme o tom (sakramentu) postoji mnoštvo različitih zabluda, te sveti ekumenski i opći Tridentski sabor (misli) da će mnogo pridonijeti općoj koristi ako o tome objavi točniju i potpuniju definiciju, kako bi uz pomoć Duha Svetoga ukazao i uništio sve zablude, kažem, da katolička istina bude jasna i sjajna; ovaj sveti sabor predočuje sada to učenje svim kršćanima da ga trajno slijede.

Poglavlje 1. - O potrebi i ustanovljenju sakramenta pokore

Kada bi svi preporođeni imali zahvalnost prema Bogu, da ustrajno brane pravednost primljenu u krštenju po njegovoj dobrohotnosti i milosti, ne bi bilo potrebno da osim krštenja bude ustanovljen neki drugi sakrament za oproštenje grijeha **[kan. 2]**. Budući pak je "Bog bogat milosrđem" **[Ef 2,4]** koji "dobro zna kako smo sazdani" **[Ps 103,14]**, donio lijek života onima koji su se poslije (krštenja) predali u službu grijeha i vlast đavla, to jest sakrament pokore **[kan. 1]**, kojim će se onima koji poslije krštenja padnu, primijeniti dobročinstvo Kristove smrti.

Pokora je naime bila potrebna svim ljudima koji su se oskvrnuli nekim smrtnim grijehom, da u bilo koje vrijeme steknu milost i pravednost, pa i onima koji su tražili da ih se opere sakramentom krštenja, kako bi mržnjom na grijeh i pobožnim bolom duše, odbacili i ispravili pokvarenost i okajali toliku uvredu Boga. Zbog toga prorok kaže: "Obratite se dakle i povratite od svih svojih nedjela, i grijeh vam vaš neće biti na propast" **[Ez 18,30]**. Gospodin je također kazao: "Ako se ne obratite, svi ćete slično propasti" **[Lk 13,3]**. I prvak apostola Petar, preporučuje pokoru grješnicima, koji su trebali primiti krštenje, govoreći; "Obratite se, i svatko od vas neka se krsti" **[Dj 2,38]**.

Nadalje, prije Kristovog dolaska pokora nije bila sakrament, niti je ona to poslije (Kristovog) dolaska za bilo koga prije krštenja. Gospodin je pak sakrament pokore ustanovio prije svega onda, kad je poslije uskrsnuća dahnuo u svoje učenike, govoreći: "Primite Duha Svetoga. Kojima otpustite grijehe, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im" **[Iv 20,22 sl.]**.
Opća suglasnost otaca je uvijek shvaćala da je tim značajnim činom i tako jasnim riječima apostolima i njihovim zakonitim nasljednicima bila dana vlast otpuštanja i zadržavanja, za opravdanje onih vjernika koji su pali poslije krštenja **[kan. 3]**; a Katolička crkva je s velikim pravom proglasila i osudila novacijance koji su nekoć uporno nijekali ovlast otpuštanja.
Ovaj sveti sabor odobravajući i prihvaćajući taj najistinitiji smisao onih Gospodinovih riječi, osuđuje izmišljeno tumačenje onih koji te riječi lažno iskrivljuju kao ovlast propovijedanja Božje riječi i naviještanja Kristovog Evanđelja, a protiv ustanovljenja tog sakramenta.

Poglavlje 2. - Razlika između sakramenta pokore i krštenja

Uostalom zna se da se taj sakrament u mnogim svojstvima razlikuje od krštenja **[kan. 2]**. Naime, osim što se materija i forma, što čini bit sakramenta, vrlo jako razli¬kuju, sigurna je činjenica da djelitelj krštenja ne mora biti sudac, jer Crkva nije prema nikome sudac tko nije prije toga ušao u nju kroz sama vrata krštenja. Apostol kaže "Što spada na me suditi one vani?" **[1 Kor 5,12]**.
Drugačije je s ukućanima vjere **[usp. Gal 6,10]**, koje je Krist Gospodin kupkom krštenja jednom učinio udovima svoga tijela. Oni naime koji su se poslije oskvrnuli nekim zločinom, neće se oprati ponovnim krštenjem, jer to u Katoličkoj crkvi ni zbog kakvog razloga nije dozvoljeno, nego je htio da stanu pred ovo sudište kao krivci, kako bi se po svećenikovoj presudi mogli osloboditi ne jednom, nego koliko god puta se zbog učinjenih grijeha kajući uteknu k njemu.
Jedan je naime plod krštenja a drugi pokore. Obukavši naime Krista po krštenju **[usp. Gal 3,27]**, u njemu naime postajemo drugo stvorenje, stječemo puno i potpuno oproštenje svih grijeha; k toj pak obnovi i cjelovitosti nikako ne možemo stići po sakramentu pokore bez naših velikih molbi i napora, jer to traži Božja pravednost, te su sveti oci pokoru s pravom nazvali "na neki način mukotrpno krštenje". Ovaj naime sakrament pokore je potreban za spasenje onima koji su pali poslije krštenja, kao što je krštenje (potrebno) onima koji još nisu preporođeni **[kan. 6]**.

Poglavlje 3. - O dijelovima i plodu pokore

Osim toga sveti sabor uči da je forma sakramenta pokore, u čemu se na poseban način nalazi snaga same pokore, položena u one riječi djelitelja: Ja te odrješujem, itd. kojima su doduše hvalevrijedno, prema običaju svete Crkve, dodane neke molitve, ali one nipošto ne spadaju na bit same forme, niti su potrebne za podjeljivanje samog sakramenta.
A kao materija tog sakramenta su čini samog pokornika, to jest, pokajanje, ispovijed i zadovoljština **[kan. 4]**. A oni se po Božjoj odredbi traže kod pokornika za cjelovitost sakramenta, za puno i potpuno oproštenje grijeha, te se zbog tog razloga nazivaju dijelovi pokore.

Zaista pak je predmet i učinak tog sakramenta, ukoliko se misli na njegovu snagu i učinkovitost, pomirenje s Bogom, koje međutim kod pobožnih ljudi koji s pobožnošću primaju taj sakrament, običava biti popraćeno s mirom i vedrinom savjesti i velikom duhovnom utjehom.
To sveti sabor uči o dijelovima i učincima tog sakramenta, a ujedno osuđuje mišljenje onih koji tvrde da su dijelovi pokore: izazvani strah savjesti i vjera **[kan. 4]**.

Poglavlje 4. - O pokajanju

Pokajanje, koje zauzima prvo mjesto među činima pokore, je bol duše i zgražanje nad počinjenim grijehom, s odlukom ne griješiti više. U neko vrijeme je za dobivanje oproštenja grijeha bio potreban osjećaj pokajanja, koji bi čovjeka palog poslije krštenja konačno pripravio za oproštenje grijeha tako što bi osjećaj pokajanja bio povezan s povjerenjem u Božje milosrđe i željom da se učini i ostalo što se traži za ispravno primanje tog sakramenta.
Sveti sabor dakle izjavljuje da to pokajanje ne znači samo odustajanje od grijeha, nego i odluku i početak novog života, prema onoj: "Odbacite od sebe sva nedjela koja ste činili i načinite sebi novo srce i nov duh" **[Ez 18,31]**.
I zaista, tko razmatra vapaje onih svetaca: "Tebi, samom tebi ja sam zgriješio i učinio što je zlo pred tobom" **[Ps 51,6]**; "U noći postelju plačem zalijevam, suzama ležaj natapam" **[Ps 6,7]**; "Slavit ću te sva ljeta svoja, premda s gorčinom u duši" **[Iz 38,15]**, i slično tome, lako će razumjeti da su oni proizašli iz žestoke mržnje prema ranijem životu i iz velikog zgražanja nad grijesima.
Osim toga (ovaj sabor) uči da, to pokajanje, premda katkad u usavršeno ljubavlju, čovjeka pomiruje s Bogom prije nego li on stvarno primi taj sakrament, ipak samom pokajanju ne treba pripisati pomirenje bez želje za sakramentom koja je uključena u pokajanje.
Ono pak nesavršeno pokajanje **[kan. 5]**, koje se zove skrušenost, jer se općenito smatra da nastaje iz promatranja rugobe grijeha, ili iz straha pred paklom i kaznama, ako isključuje želju za grijehom i (uključuje) nadu u oproštenje, (sabor) izjavljuje da ono ne samo ne čini čovjeka licemjerom i većim grješnikom, nego je također dar Božji i poticaj Duha Svetoga, ne još doduše kao onoga koji se nastanio, nego kao onoga koji potiče, čijom pomoći pokornik pripravlja sebi put prema opravdanju. I premda (takvo pokajanje) ne može bez sakramenta pokore čovjeka dovesti do opravdanja, ipak ga pripravlja da si on u sakramentu pokore iz¬moli Božju milost. Naime, korisno potaknuti takvim strahom Ninivljani su na Joninu propovijed punu zastrašivanja činili pokoru i izmolili su milosrđe od Gospodina **[usp. Jon 3]**.
Zbog toga neki krivo ocrnjuju katoličke pisce, kao da uče da sakrament pokore donosi milost onima koji ga primaju bez dobrog poticaja, a što Katolička crkva nikada nije učila niti mislila. A i krivo uče da je takvo pokajanje iznuđeno i prisiljeno a ne slobodno i iskreno **[kan. 5]**.

Poglavlje 5. - O ispovijedi

Iz već protumačene ustanove sakramenta pokore, sveopća je Crkva uvijek shvaćala da je potpuno ispovijedanje grijeha ustanovljeno od Gospodina **[usp. Jak 5,16; 1 Iv 1,9; Lk 5,14; 17,14]**, i da je svima

koji su pali poslije krštenja ono potrebno po Božjem pravu **[kan. 7]**, jer je naš Gospodin Isus Krist, uzlazeći sa zemlje na nebesa, ostavio svećenike, zamjenike samoga sebe **[usp. Mt 16,19; 18,18; Iv 20,23]**, kao predsjedatelje i suce, pred koje treba iznijeti sve smrtne grijehe u koje su Kristovi vjernici upali, kako bi oni li skladu s ovlašću ključeva, izrekli presudu opraštanja ili zadržavanja grijeha. Činjenica je naime, da svećenici taj sud ne bi mogli izreći ako im nije poznat predmet rasprave, niti bi mogli zadržati uravnoteženost u nametanju kazni, ako im grijesi budu izneseni samo općenito a ne radije i po vrsti i pojedinačno.

Iz toga slijedi da pokornici u ispovijedi trebaju iznijeti sve smrtne grijehe, kojih si je čovjek svjestan poslije marljivog ispitivanja svoje savjesti, pa bili oni i najskrovitiji i počinjeni samo protiv dviju posljednjih zapovijedi Dekaloga **[usp. Izl 20,17; Pnz 5,28; Mt 5,28]**, koji ponekad teže ranjavaju dušu i opasniji su od onih koji se čine javno. A laki grijesi, koji nas ne isključuju iz Božje milosti i u koje češće upadamo, ispravno se, korisno i izvan svake preuzetosti iznose u ispovijedi **[kan. 7]**, što nam pokazuje običaj pobožnih ljudi, ipak se oni mogu bez krivnje prešutjeti i okajati mnogim drugim sredstvima. Budući pak da svi smrtni grijesi, također i oni (počinjeni) mišlju, čine ljude "djecom gnjeva" **[Ef 2,3]** i Božjim neprijateljima, potrebno je za sve njih u iskrenoj i skrušenoj ispovijedi tražiti od Boga oprost.

I tako kad Kristovi vjernici nastoje ispovjediti sve grijehe koji im dođu u sjećanje, sve ih, bez sumnje, iznose pred Božje milosrđe na zaboravljanje **[kan. 7]**. Koji pak drugačije rade i svjesno neke prešućuju, ništa preko svećenika ne iznose Božjoj dobroti na oproštenje. "Ako se naime bolesnik stidi liječniku otkriti ranu, lijek neće izliječiti ono što ne pozna".

Osim toga, očito je da u ispovijedi treba iznijeti okolnosti koje mijenjaju vrstu grijeha **[kan. 7]**, jer bez toga pokornik ne iznosi potpuno same grijehe, niti su oni jasni sucima, pa je nemoguće da bi oni mogli ispravno suditi o težini prijestupa, niti bi pokornicima za njih mogli odrediti kaznu kakvu treba. Zbog toga je daleko od razuma učiti da su te okolnosti izmislili besposleni ljudi, ili da treba ispovjediti samo jednu okolnost, tj. da je sagriješeno protiv brata.

Ali bezbožno je govoriti i da je tako propisana ispovijed nemoguća, **[kan. 8]**, ili je nazivati mučenjem savjesti; poznato je naime, da se u Crkvi od pokornika ne traži ništa drugo nego da, nakon što se brižljivo ispita i istraži skrovite nabore svoje savjesti, ispovjedi one grijehe za koje se sjeti da je smrtno uvrijedio Gospodina i Boga svoga; drugi pak grijesi, kojih se ne sjeti onaj koji se marljivo ispitao, podrazumijeva se da su uključeni u sveukupnost te ispovijedi; za njih vjerno govorimo s prorokom: "Od potajnih grijeha očisti me, Gospodine" **[Ps 19,13]**. Može se činiti da postoji poteškoća za takvu ispovijed i velik stid zbog otkrivanja grijeha, kad ona (ispovijed) ne bi bila olakšana tolikim i takvim prednostima i utjehama koje se odrješenjem najsigurnije dodjeljuju svima koji dostojno pristupaju tom sakramentu.

Uostalom, na čin tajnog ispovijedanja samo pred svećenikom ne brani kršćaninu da može javno ispovjediti svoje prijestupe, kao kaznu za svoje grijehe i za svoje poniženje, bilo kao primjer drugima bilo za napredak Crkve; ipak to nije zapovjeđeno Božjom zapovijedi, niti se dovoljno razborito može narediti nekim ljudskim zakonom, da se prijestupi, posebno oni tajni, moraju otkriti javnim ispovijedanjem **[kan. 6]**.

Zbog toga su najsvetiji i najstariji oci velikom i jednodušnom suglasnošću uvijek preporučivali tajnu

sakramentalnu ispovijed, kojom se sveta Crkva uvijek služila a kojom se služi i sada, te se jasno pobija isprazna kleveta onih koji se ne stide učiti da je ona (tajna ispovijed) daleko od Božje zapovijedi i da je ona ljudska izmiš¬ljotina, te da ima svoj začetak kod otaca okupljenih na IV. lateranskom saboru **[kan. 8]**. Nije naime Crkva na Lateranskom saboru odredila da se Kristovi vjernici ispovijedaju, nego je smatrala da je to potrebno i ustanovljeno Božjim pravom, ali (je odredila) da svi i pojedinci ispune zapovijed ispovjediti se barem svake godine, nakon što dođu u godine rasuđivanja. Zbog toga se u čitavoj Crkvi, s velikim plodom za duše vjernika, već obdržava taj spasonosni običaj da se ispovijeda u ono sveto i najpogodnije vrijeme korizme, koji običaj ovaj sveti sabor u potpunosti odobrava i prihvaća kao nešto pobožno i što s pravom treba zadržati **[kan. 8]**.

Poglavlje 6. - O djelitelju tog sakramenta i o odrješenju

O djelitelju tog sakramenta sveti sabor izjavljuje da je lažno i potpuno strano evanđeoskoj istini svako učenje koje službu ključeva opasno proširuje i na ostale ljude osim na biskupe i svećenike **[kan. 10]**, misleći da su one Gospodinove riječi: "Štogod svežete na zemlji bit će svezano na nebu; i što god odriješite na zemlji bit će odriješeno na nebu" **[Mt 18,18]**, i: "Kojima otpustite grijehe otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im" **[Iv 20,23]** bile rečene bez iznimke i općenito svim Kristovim vjernicima, a protiv ustanovljenja tog sakramenta, tako da bi svatko imao vlast opraštanja grijeha, javno preko opomene, a tajno po dragovoljnoj ispovijedi učinjenoj bilo kome.

(Sabor) isto tako uči da svećenici koji se nalaze u smrtnom grijehu, kao Kristovi službenici vrše službu opraštanja grijeha, podijeljenu im kod ređenja po snazi Duha Svetoga, te da imaju krivo oni koji misle da zli svećenici nemaju te ovlasti.

Premda je naime svećenikovo odrješenje podjeljivanje tuđeg dobročinstva, ipak ono nije samo čista služba naviještanja evanđelja ili objavljivanja da su (nekome) grijesi oprošteni, nego je ono poput čina suda, kojim on (svećenik) kao sudac izriče presudu **[kan. 9]**.

Zbog toga pokornik ne smije sebi toliko laskati zbog svoje vjere, da premda nema (kod njega) nikakvog kajanja, a niti kod svećenika ozbiljne namjere nešto činiti i zaista odrješivati, da bi mislio da će samo zbog svoje vjere biti pred Bogom zaista odriješen. A niti sama vjera, bez pokajanja, ne daje nikakvo oproštenje grijeha; a i onaj bi bio najnemarniji za svoje spasenje, koji bi shvatio da ga je svećenik odriješio u šali, a ne bi potražio drugog koji bi (to) učinio ozbiljno.

Poglavlje 7. - O pridržavanju slučajeva

Budući pak da narav i način rada suda traži, kako bi se donijela presuda prema podložnicima, a (takvo) je uvjerenje uvijek postojalo u Božjoj crkvi, a ovaj sabor potvrđuje da je to najistinitije, da ne bi bilo ni od kakvog značenja ono odrješenje koje bi svećenik izrekao onome za kojeg nema niti redovnu niti prenijetu jurisdikciju.

Našim se svetim ocima pak činilo daje za pravilno ponašanje kršćanskog puka od velikog značenja da neke strašnije i teže grijehe ne odrješuju svi svećenici, nego samo vrhovni svećenici. Zbog toga vrhovni svećenici

mogu, u skladu s najvišom ovlašću koja im je dana u Crkvi, svom posebnom sudu pridržati neke teže slučajeve grijeha.

Ne smije se naime sumnjati, jer je sve što je od Boga uređeno **[usp. Rim 13,1]**, da to isto smije i svaki biskup u svojoj biskupiji, ne za razaranje nego za izgradnju **[usp. 2 Kor 10,8; 13,13]**, snagom veće ovlasti koja mu je dana prema podređenima, u usporedbi s nižim svećenicima, posebno pak u odnosu na one (grijehe) s kojima je povezana kazna izopćenja. To pridržavanje grijeha, u skladu je s Božjom vlašću te nema snagu samo za vanjski poredak, nego također i pred Bogom **[kan. 11]**.

Kako nitko zbog te okolnosti ne bi propao, u samoj se Crkvi zaista uvijek brižno pazilo, da nema nikakve pridržanosti u času smrti, te zbog toga (u času smrti) svi svećenici mogu odriješiti sve pokornike od bilo kakvih grijeha i kazni; budući pak da izvan tog časa svećenici ne mogu ništa u pridržanim slučajevima, neka oni pokornicima nastoje savjetovati jedino (što mogu), da za dobročinstvo odrješenja priđu višim ovlaštenim sucima.

Poglavlje 8. - O potrebi i plodu zadovoljštine

Konačno što se tiče zadovoljštine, premda su je naši oci kroz sve vrijeme preporučivali kršćanskom narodu, a koju od svih dijelova pokore pod najuzvišenijim izgovorom pobožnosti u ovo naše vrijeme najviše napadaju oni koji izgledaju pobožni, a potpuno niječu njezinu snagu **[usp. 2 Tim 3,5]**, sveti sabor proglašava da je potpuno krivo i daleko od Božje riječi, da Gospodin nikada ne oprašta krivnju a da ne bi oprostio i kaznu **[kan. 12 i 15]**. U Svetom pismu, osim u božanskoj predaji, nalazimo jasne i sjajne primjere **[usp. Post 3, 16-19; Br 12,14 sl.; 20,11 sl.; 2 Sam 12, 13 sl.]** kojima se najočitije pobija ta zabluda.

Zaista se čini da i razlog Božje pravednosti traži, da se na jedan način primaju u milost oni koji su prije krštenja sagriješili zbog neznanja, a na drugi pak oni koji su, jednom već oslobođeni od grijeha i robovanja đavlu, i koji su primivši dar Duha Svetoga, svjesno oskvrnuli hram Božji **[usp. 1 Kor 3,17]** i koji se nisu ustručavali ražalostiti Duha Svetoga **[usp. 1 Kor 3, 17]**.

A prikladno je i za Božje milosrđe da nam se bez ikakve zadovoljštine ne opraštaju grijesi, kako ne bismo u danoj prigodi grijehe smatrali za lakše, te kako ne bismo vrijeđajući i prezirući Duha Svetoga **[usp. Heb 10,29]** upali u teže (grijehe) i zgrtali za se gnjev u dan srdžbe **[usp. Rim 2,5; Jak 5,3]**. Bez sumnje, te kazne zadovoljštine uvelike odvlače od grijeha, te kao nekom uzdom obuzdavaju pokornike i čine ih u budućnosti opreznijima i budnijima; (zadovoljštinom) se liječe i ostaci grijeha, te se suprotnim kreposnim djelima odstranjuju zle navike stečene lošim životom.

U Crkvi Božjoj nikada se niti jedan put nije smatrao sigurnijim da se odstrani prijeteća Božja kazna, nego ta djela pokore **[usp. Mt 3,28; 4,17; 11,21]** koja ljudi čine s pravim bolom duše.

K tome pridolazi, kada zadovoljavajući trpimo za grijehe postajemo slični Kri¬stu Isusu koji je dao zadovoljštinu za naše grijehe **[usp. Rim 5,10; 1 Iv 2,1 sl.]**, u kojemu je sva naša dostatnost **[usp. 2 Kor 3,5]**, od kojeg imamo ono najsigurnije jamstvo, jer ako zajedno trpimo zajedno ćemo biti i proslavljeni **[usp. Rim 8,17]**.

I ta zadovoljština koju činimo za svoje grijehe nije toliko naša da ne bi bila po Kristu Isusu; mi naime, koji

po sebi ništa ne možemo, sve možemo uz suradnju onoga koji nas krijepi **[usp. Fil 4, 13]**. Tako čovjek nema ništa čime bi se hvalio, nego je sva naša slava **[usp. 1 Kor 1,31; 2 Kor 10,17]** u Kristu u kojem živimo **[usp. Dj 17,28]**, u kojem zaslužujemo, u kojem dajemo zadovoljštinu, čineći "plodove dostojne pokore" **[Lk 3,8; Mt 3,8]**, koji iz njega imaju snagu, koje on prinosi Ocu i koje Otac prima po njemu **[kan. 13 sl.]**.

Svećenici Gospodnji dakle moraju, koliko im to savjetuju duh i razboritost, prema vrsti grijeha i prema mogućnosti pokornika, nalagati prikladne zadovoljštine, kako ne bi slučajno podilazili grijesima i kako ne bi postupajući preblago s pokornicima, nalažući vrlo lake čine za vrlo teške grijehe, postali sudionici tuđih grijeha [usp. 1 Tim 5,22]. Neka pak imaju pred očima, da zadovoljština koju nalažu ne bude samo čuvarica novog života i lijek za slabost, nego također kazna i pokora za prošle grijehe; i stari oci su vjerovali i učili da je vlast ključeva svećenicima dana ne samo za odrješivanje nego i za vezanje **[usp. Mt 16,19; 18,18; Iv 20,23; kan. 15]**.

Ipak zbog toga nisu mislili da je sakrament pokore ustanova srdžbe i kazne; kao što nikada nitko od katolika nije mislio da se takvim našim zadovoljštinama ili zamračuje ili nekako umanjuje snaga zasluga i zadovoljštine Gospodina našega Isusa Krista; dok novatori ne želeći to shvatiti uče, da je novi život najbolja pokora tako da zadovoljštini oduzimaju svaku snagu i korist **[kan. 13]**.

Poglavlje 9. - O djelima zadovoljštine

Osim toga (sabor) uči da je velikodušnost Božjeg milosrđa takva da kod Boga Oca po Isusu Kristu možemo dati zadovoljštinu ne samo kaznama koje dragovoljno prihvatimo kao pokoru za grijehe, ili koje nam po odluci svećenika budu nametnute prema mjeri grijeha, nego također (što je najveći dokaz ljubavi) i strpljivim podnošenjem vremenitih kazni nametnutih nam od Boga **[kan. 13]**.

b) Učenje o sakramentu posljednjeg pomazanja

Predgovor

Svidjelo se svetom saboru tom učenju o pokori dodati ono što slijedi o sakramentu posljednjeg pomazanja, za koji su oci mislili da nije samo završni dio pokore, nego i čitavog kršćanskog života, koji bi trebao biti neprestana pokora .

(Sabor) najprije izjavljuje i uči o njegovom ustanovljenju, da je preblagi naš Spasitelj, koji je svoje sluge u svako vrijeme htio osigurati spasonosnim sredstvom protiv strjelica svih neprijatelja, i premda je najveću pomoć pružio u ostalim sakramentima kojima će se kršćani dok žive moći sačuvati netaknutima od svake veće duhovne nedaće, ipak je kraj života utvrdio kao nekom najsigurnijom zaštitom **[kan. 1]**. Premda naime naš neprijatelj traži i koristi svaku prigodu kroz život kako bi na bilo koji način mogao proždrijeti **[usp.** 1 Pt **5,8]** naše duše, ipak nema vremena u kojem bi on više napeo sve sile svoje lukavosti da nas potpuno upropasti, da nas pokoleba ako uzmogne i u pouzdanju u Božje milosrđe, nego kada vidi da nam predstoji kraj života.

Poglavlje 1. - O ustanovljenju sakramenta posljednjeg pomazanja

To sveto pomazanje bolesnika ustanovio je Gospodin naš Isus Krist kao pravi i istiniti sakrament Novoga zavjeta, što je kod Marka doduše samo naznačeno **[usp. Mk 6, 13]**, a apostol Jakov, Gospodinov brat, ga je preporučio i proglasio **[kan. 1]**. On kaže: "Boluje li tko među vama? Neka dozove starješine Crkve! Oni neka mole nad njim mažući ga uljem u ime Gospodnje, pa će molitva vjere spasiti nemoćnika; Gospodin će ga podići, i ako je sagriješio, oprostit će mu se" **[Jak 5,14 sl.]**.

Tim se riječima, kao što je to Crkva naučila po izravno primljenoj apostolskoj predaji, govori o materiji, formi, pravom djelitelju i učinku tog sakramenta. Materija je ulje posvećeno od biskupa; naime pomazanje najpogodnije predstavlja (čin) kojim se milost Duha Svetoga na nevidljiv način umazuje u dušu bolesnika; forma pak su one riječi: "Po tom pomazanju" itd.

Poglavlje 2. - O učinku tog sakramenta

Sadržaj pak i učinak tog sakramenta tumače se onim riječima: "Pa će molitva vjere spasiti nemoćnika; Gospodin će ga podići, i ako je sagriješio, oprostit će mu se" **[Jak 5,15]**. Sadržaj je naime ta milost Duha Svetoga, čijim pomazanjem se opraštaju grijesi koje još treba okajati, i brišu ostaci grijeha, a duša se bolesnika olakšava i utvrđuje **[kan. 2]**, pobuđujući kod njega veliko pouzdanje u Božje milosrđe, čime se bolesnik ohrabruje kako bi lakše podnosio neugodnosti i bolesti, te kako bi se lakše odupro napastima đavla koji vreba na njegovu petu **[usp. Post 3, 15]**, te kako bi postigao zdravlje tijela ako bi to koristilo spasenju duše.

Poglavlje 3. - O djelitelju tog sakramenta i vremenu kada se mora podjeljivati

Ono pak što spada na određivanje onih koji trebaju primati i podjeljivati taj sakrament, također je jasno predano spomenutim riječima. Tamo se naime također pokazuje da su pravi djelitelji tog sakramenta prezbiteri Crkve [kan. 4]; tim izrazom se na tom mjestu podrazumijevaju ne stariji po godinama ili narodni prvaci, nego biskupi, ili svećenici koje su oni pravilno zaredili "polaganjem ruku prezbiterija" **[1 Tim 4,14; kan. 4]**.

Također se govori da to pomazanje treba podijeliti bolesnicima, posebno pak onima koji tako opasno boluju, da se čini kako se nalaze na kraju života, zbog čega se ono naziva i sakrament umirućih. Ako pak bolesnici ozdrave poslije primanja tog pomazanja, mogu se ponovno okrijepiti zaštitom tog sakramenta, ako su upali u drugu sličnu životnu opasnost.

Zbog toga se nipošto ne smije slušati one koji uče, protiv tako otvorenog i jasnog mišljenja apostola Jakova **[usp. Jak 5,14 sl.]**, da je to pomazanje ili ljudska izmišljotina, ili pak obred primljen od otaca, a ne zapovijed Božja ili obećanje koje bi sadržavalo milost **[kan. 1]**; niti one koji tvrde da je ta zapovijed već prestala, kao da se ona odnosi na milost ozdravljenja u prvotnoj Crkvi; niti one koji kažu da se obred i običaj koji sveta Rimska crkva obdržava kod podjeljivanja tog sakramenta protivi mišljenju apostola Jakova i da ga zbog toga treba promijeniti u drugi; a konačno niti one koji tvrde da vjernici mogu bez grijeha prezirati to

bolesničko pomazanje **[kan. 3]**.

To se naime najočitije protivi jasnim riječima tako (velikog) apostola. I zaista, Rimska crkva, majka i učiteljica svih drugih (Crkava), kod podjeljivanja tog pomazanja ne obdržava ništa osim onog što čini bit tog sakramenta, a što je zapovjedio blaženi Jakov. Niti se tako veliki sakrament može prezirati bez velikog grijeha i bez uvrede samog Duha Svetoga.

To je ono što ovaj sveti opći sabor ispovijeda i uči o sakramentima pokore i bolesničkog pomazanja i što predlaže svim kršćanskim vjernicima da vjeruju i obdržavaju. On naučava da sljedeće kanone treba u potpunosti obdržavati, a one koji tvrde suprotno (sabor) zauvijek osuđuje i kažnjava anatemom.

c) Kanoni za obadva učenja

Kanoni o sakramentu pokore

Kan. 1. Tko kaže da u Katoličkoj crkvi pokora nije istiniti i pravi sakrament ustanovljen od Krista Gospodina našega za vjernike da se oni s Bogom pomire koliko god puta poslije krštenja upadnu u grijehe: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 1.]**.

Kan. 2. Tko miješajući sakramente kaže da je samo krštenje sakrament pokore, kao da ta dva sakramenta nisu odvojena, te da se zbog toga (pokora) ne naziva ispravno "druga daska poslije brodoloma": neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 2. sl.]**.

Kan. 3. Tko kaže da se one riječi Gospodina Spasitelja: "Primite Duha Svetoga. Kojima otpustite grijehe otpuštaju im se; kojima zadržite zadržani su im" **[Iv 20,22 sl.]**, ne smiju shvaćati kao ovlast otpuštanja i zadržavanja grijeha u sakramentu pokore, kao što je to Katolička crkva od početka uvijek shvaćala, nego ih izokreće protiv ustanovljenja tog sakramenta, u ovlast propovijedanja evanđelja: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 1.]**.

Kan. 4. Tko niječe da se za potpuno i savršeno oproštenje grijeha traže tri čina kod pokornika kao materija sakramenta pokore, naime pokajanje, ispovijed i zadovoljština, koji se nazivaju tri dijela pokore; ili tko kaže da pokora ima samo dva dijela, to jest strah nametnut savjesti nakon priznanja grijeha i vjera primljena iz evanđelja ili odrješenja, kojom netko vjeruje da su mu po Kristu oprošteni grijesi: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 3.]**.

Kan. 5. Tko kaže da pokajanje koje se priprema razmišljanjem, utvrđivanjem i odbacivanjem grijeha, čime netko razmišlja o svojim godinama u gorčini svoje duše **[Iz 38,15]**, važući težinu, mnoštvo, i odvratnost svojih grijeha, te gubitak vječnog blaženstva i upadanje u vječno prokletstvo, s odlukom za bolji život, nije prava i korisna bol, te da ona ne priprema za milost nego da čovjeka čini licemjerom i više grješnikom; nadalje da je ta bol prisiljena a ne slobodna i dobrovoljna: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 4.]**.

Kan. 6. Tko niječe da je sakramentalna ispovijed ustanovljena i da je ona potrebna za spasenje po Božjem zakonu; ili tko kaže da je način tajnog ispovijedanja samo svećeniku, što je Katolička crkva od početka uvijek obdržavala i obdržava, strana ustanovljenju i Kristovoj zapovijedi te da je ona ljudska izmišljotina: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 5., 6.]**.

Kan. 7. Tko kaže da za oproštenje grijeha u sakramentu pokore po Božjem zakonu nije potrebno ispovjediti sve i pojedine smrtne grijehe, kojih se tko sjeti nakon potrebnog i brižnog razmišljanja, pa i one tajne i koji su protiv posljednje dvije zapovijedi Dekaloga, kao i okolnosti koje mijenjaju vrstu grijeha; nego (kaže) da je samo ona ispovijed korisna (koja služi) za pouku i utjehu pokornika te da je ona nekoć služila samo za određivanje kanonske zadovoljštine; ili tko kaže da oni koji nastoje ispovjediti sve grijehe ništa ne žele prepustiti Božjem milosrđu; ili da se ne smiju ispovijedati laki grijesi: neka bude kažnjen anatemom **[usp. kao gore]**.

Kan. 8. Tko kaže da je nemoguća ispovijed svih grijeha, kako se obdržava u Crkvi, i da je pobožni trebaju ukinuti kao ljudsku predaju; ili da na ispovijed nisu obvezatni jednom godišnje svi i pojedini kršćanski vjernici obaju spolova, prema uredbama velikog Lateranskom sabora, te da zbog toga treba savjetovati kršćanskim vjernicima da se ne ispovijedaju u vrijeme korizme: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 5. sl.]**.

Kan. 9. Tko kaže da sakramentalno odrješenje svećenika nije čin suda, nego samo čista služba izjavljivanja i objavljivanja da su oprošteni grijesi onome koji se ispovijeda, samo ako vjeruje daje odriješen, ili (tko kaže) da svećenik ne odrješuje ozbiljno, nego u šali; ili tko kaže da za ispovijed pokornika nije potrebno da ga svećenik može odriješiti: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 6.]**.

Kan. 10. Tko kaže da svećenici koji se nalaze u smrtnom grijehu nemaju ovlast vezati i odrješivati; ili da nisu samo svećenici djelitelji odrješenja, nego daje svim i pojedinim kršćanskim vjernicima rečeno: "Štogod svežete na zemlji bit će svezano na nebu; i štogod odriješite na zemlji bit će odriješeno na nebesima" **[Mt 18,18]**; i "Kojima otpustite grijehe, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im" **[Iv 20,23]**, snagom kojih riječi svatko može odrješivati od grijeha, javne grijehe naime (javnom) opomenom, ako prihvati opomenu, tajne pak spontanom ispovijedi: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 6.]**.

Kan. 11. Tko kaže da biskup nema pravo sebi pridržati (neke) slučajeve, osim za izvanjski poredak, te da zbog toga pridržavanje slučajeva ne sprječava svećenika u pravom odrješenju u pridržanim slučajevima: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 4.]**.

Kan. 12. Tko kaže da Bog uvijek s grijehom oprašta čitavu kaznu te da zadovoljština pokornika nije ništa drugo nego vjera kojom prihvaćaju da je Krist za njih zadovoljio: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl.**

8.].

Kan. 13. Tko kaže da se za grijehe, u odnosu na vremenitu kaznu, po Kristovim zaslugama Bogu nikako ne daje zadovoljština strpljivo podnoseći kazne od njega poslane ili naložene od svećenika, a niti onima koje se dragovoljno čine kao što su postovi, molitve, milostinja ili pak druga djela pobožnosti, te da je zato najbolja pokora novi život: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 8.]**.

Kan. 14. Tko kaže da zadovoljština, kojom pokornici otkupljuju svoje grijehe po Kristu Isusu, nije čin štovanja Boga, nego ljudski običaj koji zamračuje učenje o milosti i pravo štovanje Boga, pa i samo dobročinstvo Kristove smrti: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 8.]**.

Kan. 15. Tko kaže da su ključevi dani Crkvi samo za odrješivanje a ne i za vezanje, te da zbog toga svećenici rade protiv svrhe ključeva i protiv Kristovog ustanovljenja dok nalažu pokornicima kazne; i (tko kaže) da je umišljaj da vremenitu kaznu većinom treba još izvršiti, nakon što je snagom ključeva oproštena vječna kazna: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 8.]**.

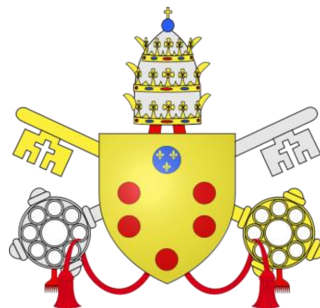
Kanoni o posljednjem pomazanju

Kan. 1. Tko kaže da posljednje pomazanje nije istiniti i pravi sakrament ustanovljen od Krista našega Gospodina **[usp. Mk 6,13]** i proglašen od blaženoga apostola Jakova **[usp. Jak 5,14 sl.]**, nego da je to samo obred primljen od otaca, ili ljudska izmišljotina: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 1, 3.]**.

Kan. 2. Tko kaže da posljednje pomazanje ne donosi milost niti da oprašta grijehe, niti da ozdravlja bolesnike, nego da je to prestalo (činiti), kao da je to samo ranije bila milost ozdravljenja: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 2., 3.]**.

Kan. 3. Tko kaže da se obred i primanje posljednjeg pomazanja, koji obdržava sveta Rimska crkva, protivi mišljenju apostola Jakova te da ga zbog toga treba mijenjati i da ga kršćani mogu prezirati bez grijeha: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 3.]**.

Kan. 4. Tko kaže da prezbiteri Crkve, za koje blaženi Jakov potiče da ih treba dovesti da pomažu bolesnika, nisu svećenici zaređeni od biskupa, nego po dobi stariji u svakoj zajednici, i da zbog toga pravi djelitelj posljednjeg pomazanja nije samo svećenik: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 3.]**.

PIJO IV. (1559. -1566.)

(PIUS IV.)

» Dekret o misnoj žrtvi «
(Tridentski sabor, XXII. sjednica, 17. IX. 1562.)

Predgovor

Kako bi se u svetoj Katoličkoj crkvi zadržala stara, sigurna i sa svake strane potpuna vjera i učenje o velikoj tajni euharistije i sačuvala u svoj čistoći, odbacivši zablude i krivovjerja, sveti ekumenski i opći Tridentski sabor... poučen prosvjetljenjem Duha Svetoga, uči, izjavljuje i određuje da se ovo što slijedi propovijeda vjerničkom narodu o njoj (euharistiji), ukoliko je ona prava i jedinstvena žrtva.

Poglavlje 1. - Ustanovljenje misne žrtve

Budući da u ranijem Zavjetu (prema svjedočanstvu apostola Pavla) zbog nemoći levitskog svećeništva žrtva nije bila dovršena, to je trebalo (prema milosrđu Boga Oca koji je tako odredio) da ustane drugi svećenik "po redu Melkisedekovu" **[Ps 110,4; Heb 5, 6. 10; 7,11. 17; usp. Post 14,18]**, Gospodin naš Isus Krist, koji bi mogao dovršiti štogod je trebalo biti posvećeno **[usp. Heb 10,14]** i dovesti ih do savršenstva.

Isti dakle Bog i Gospodin naš, premda je jednom samoga sebe prikazao Bogu Ocu umrijevši na žrtveniku Križa **[usp. Heb 7,27]**, kako bi za njih [tamo] postigao spasenje, ipak njegovo svećeništvo nije trebalo biti ugašeno smrću **[usp. Heb 7,24]**, te je on na posljednjoj večeri "one noći kad bijaše predan" **[1 Kor 11,23]**, kako bi ljubljenoj zaručnici, svojoj Crkvi, ostavio vidljivu žrtvu (kao što to traži ljudska narav), koja bi trebala predstavljati onu krvnu jednom prinesenu (žrtvu) na križu i koja bi bila uspomena na nju do kraja vremena, i čija bi se spasonosna snaga primjenjivala za oproštenje onih grijeha koje mi svaki dan činimo, objavio je da je on za navijek postavljen za svećenika po redu Melkisekedovu **[usp. Ps 110,4; Heb 5,6; 7,17]**, prikazao je Bogu Ocu svoje tijelo i krv, pod prilikama kruha i vina, i predao apostolima (koje je onda postavio za svećenike Novog zavjeta) da ga primaju pod znakom istih tvari, te je njima i njihovim nasljednicima u svećeništvu zapovjedio da ga prikazuju, ovim riječima: "Ovo činite meni na spomen" **[Lk 22,19; 1 Kor 11,24]**, itd., kao što je to Katolička crkva uvijek razumijevala i učila **[kan. 2]**.

Slaveći naime staru Pashu, koju je mnoštvo sinova Izraelovih žrtvovalo na spomen izlaska iz Egipta **[usp. Iz 12]**, on je ustanovio novu Pashu, gdje će se on sam, po svećenicima, žrtvovati pod vidljivim znakovima, u

spomen svog odlaska iz ovog svijeta Ocu, kada nas je otkupio prolijevanjem svoje krvi "i izbavi nas iz vlasti tame i prenese u kraljevstvo svoje" **[Kol 1,13]**.

I to je naime ona čista žrtva, koja se ne može onečistiti nikakvom nedostojnošću niti zloćom onih koji je prinose, koju je Gospodin prorekao po Malahiji, da će se njegovom imenu, koje će u budućnosti biti veliko među narodima, na svakom mjestu prikazivati čista (žrtva) **[usp. Mal 1,11]**, i koju je jasno naznačio apostol Pavao pišući Korinćanima, kada je kazao da sudionici Gospodnjeg stola ne mogu biti oni koji su se onečistili sudjelovanjem kod stola đavlovog **[usp. 1 Kor 10,21]**, podrazumijevajući na oba mjesta oltar pod nazivom stol. To je konačno ona (žrtva) koja je po sličnosti u različitim vremenima označavana žrtvama naravi i Zakona **[usp. Post 4,4; 8,20; 12,8; 22,1-19; Iz: na više mjesta]**, koja u sebi sadrži sva dobra njima označena, kao njihov završetak i vrhunac.

Poglavlje 2. - Vidljiva žrtva kao sredstvo pomirbe za žive i mrtve

Budući da se u toj božanskoj žrtvi, koja se ostvaruje u misi, nalazi i na nekrvni način žrtvuje isti onaj Krist, koji je jednom samoga sebe na žrtveniku križa prikazao na krvni način **[usp. Heb 9,14.27]**: sveti sabor uči da je ta žrtva uistinu pomirbena **[kan. 3]**, po kojoj se događa, ako zaista pristupamo Bogu pravim srcem i ispravnom vjerom, sa strahom i poštovanjem, skrušeni i kajući se, da "primimo milosrđe i milost nađemo za pomoć u pravi čas" **[Heb 4,16]**. Umilostivljen naime ovim prinosom Gospodin podjeljuje milost i dar pokore, oprašta prijestupe, a i velike grijehe. Ista je naime žrtva, isti onaj koji je sada prinosi po službi svećenika, (tj. onaj) koji je jednom samoga sebe prinio na križu, samo je način prinošenja (žrtve) različit. Plodovi naime tog prinošenja (govorimo o krvnom), najobilnije se primaju po toj nekrvnoj (žrtvi), i daleko od toga da bi se ona na bilo koji način dokinula ovom **[kan. 4]**. Zbog toga se ona s pravom, prema apostolskoj predaji, prinosi ne samo za grijehe, kazne, zadovoljštinu i za druge potrebe živih vjernika, nego i za umrle u Kristu koji se još nisu potpuno očistili **[kan. 3]**.

Poglavlje 3. - Mise u čast svetaca

Premda Crkva običava katkada slaviti neke mise u čast svetaca, ipak ona uči da se žrtva ne prinosi njima, nego jedino Bogu koji ih je okrunio **[kan. 5]**. Zbog toga "niti svećenik ne običava reći: Prikazujem ti žrtvu, Petre i Pavle", nego zahvaljujući Bogu za njihove pobjede, moli za njihov zagovor "kako bi se oni udostojali posredovati za nas na nebesima čiji spomen slavimo na zemlji".

Poglavlje 4. - Kanon mise

Budući da dolikuje da se svete stvari čine sveto, a ta je žrtva najsvetija od svih: kako bi se (ta žrtva) prinosila i primala sveto i s poštovanjem, Katolička je crkva prije mnogo vjekova ustanovila sveti kanon, koji je tako čist od svih zabluda **[kan. 6]** da se u njemu ne nalazi ništa što ne bi najviše odražavalo određenu svetost i pobožnost i što ne bi Bogu uzdizalo duše onih koji je prinose. Kanon se naime sastoji kako iz riječi samog Gospodina, tako i iz apostolske predaje te uredbi svetaca i pobožnih vrhovnih svećenika.

Poglavlje 5. - Obredi kod misne žrtve

Budući da je ljudska narav takva da se bez izvanjskih pomagala ne može lako uzdići do promatranja božanskih stvari, zbog toga je majka Crkva ustanovila neke načine, da se naime nešto izgovara tihim glasom **[kan. 9]** a nešto pak glasnije; isto tako ona koristi i obrede **[kan. 7]**, kao što su tajnoviti blagoslovi, svijeće, tamjan, odjeća i mnogo drugog te vrste (prihvaćeno) iz apostolskih odredbi i predaje, kako bi se istakla veličanstvenost tolike žrtve i kako bi se pomoću tih vidljivih znakova vjere i pobožnosti duše vjernike potakle na promatranje onih uzvišenih stvari koje se nalaze u toj žrtvi.

Poglavlje 6. - Misa u kojoj se pričešćuje samo svećenik

Sveti sabor bi naime želio da vjernici na pojedinim misama ne budu samo nazočni, nego da se pričešćuju ne samo duhovnim osjećajem nego i sakramentalnim primanjem euharistije, čime bi k njima dospio obilniji plod te presvete žrtve; ali ako se to ipak uvijek ne dogodi, (sabor) zbog toga ne osuđuje one mise u kojima se sakramentalno pričešćuje samo svećenik kao privatne ili nedozvoljene **[kan. 8]**, nego ih odobrava i preporučuje, jer se naime i takve mise imaju smatrati kao uistinu zajedničke, dijelom jer u njima duhovno učestvuje narod, a dijelom pak jer ih slave službenici Crkve ne samo za sebe, nego za sve vjernike koji pripadaju Kristovom tijelu.

Poglavlje 7. - Voda koja se dodaje vinu

Nadalje, sveti sabor opominje da Crkva naređuje svećenicima da vinu koje prikazuju u kaležu dodaju vodu **[kan. 9]**, jer se vjeruje da je tako učinio Krist Gospodin, a i zbog toga jer je iz njegovog boka s krvlju zajedno potekla i voda **[usp. Iv 19,34]**, što sakrament označava tim dodavanjem. Budući pak da se u Otkrivenju blaženog Ivana narodi nazivaju "vodama" **[usp. Otk 17, 1. 15]**, to predstavlja jedinstvo vjernog naroda s Glavom - Kristom.

Poglavlje 8. - Odbacivanje narodnog jezika u misi; tumačenje njezinih tajni

Premda misa sadrži veliku pouku za vjerni narod, ipak se ocima nije činilo korisnim da se ona posvuda slavi narodnim jezikom **[kan. 9]**. Zbog toga treba posvuda i u svakoj Crkvi zadržati stari obred odobren od svete Rimske crkve, majke i učiteljice sviju Crkava, kako Kristove ovce ne bi izgladnjele i kako djeca ne bi tražila kruha, a ne bi bilo onoga koji bi im ga lomio **[usp. Tuž 4,4]**, sveti sabor naređuje pastirima i pojedincima koji vode brigu za duše, da često za vrijeme slavljenja mise sami ili preko drugih tumače ono što se u misi čita, te da među ostalim nešto protumače i o tajni ove presvete žrtve, posebno pak nedjeljama i blagdanima.

Poglavlje 9. - Napomena za sljedeće kanone

Budući da su u današnje vrijeme protiv te stare vjere utemeljene na svetom Evanđelju, apostolskoj predaji i učenju svetih otaca posijane mnoge zablude, a mnogo toga mnogi naučavaju i raspravljaju, sveti sabor, nakon mnogih i ozbiljno provedenih rasprava o tim stvarima, jednodušnom odlukom svih otaca određuje da

se niže navedenim kanonima osude svi koji se protive ovoj najčišćoj vjeri i svetom učenju te da se isključe iz svete Crkve.

Kanoni o misnoj žrtvi

Kan. 1. Tko kaže da se u misi Bogu ne prinosi istinita i prava žrtva, ili ono što se prinosi nije ništa drugo nego ono što nam je Krist dao za blagovanje: neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 2. Tko kaže da onim riječima: "Ovo činite meni na spomen" **[Lk 22, 19; 1 Kor 11,24]**, Krist nije apostole postavio za svećenike, ili da nije naredio da oni i drugi svećenici prinose njegovo tijelo i krv: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 1.]**.

Kan. 3. Tko kaže da je misna žrtva samo čin hvale i zahvale, ili samo uspomena na žrtvu prikazanu na križu, a ne i pomirbena (žrtva); ili da ona koristi samo onome koji je prima; ili da se ne smije prinositi za žive i mrtve, za grijehe, kazne, zadovoljštinu i za druge potrebe: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 2.]**.

Kan. 4. Tko kaže da se misnom žrtvom nanosi svetogrđe presvetoj Kristovoj žrtvi na križu, ili da se ova njom dokida: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 2.]**.

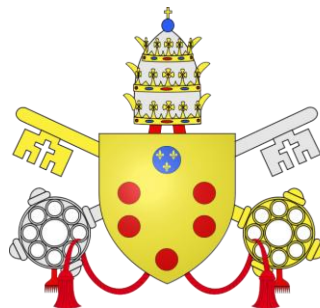
Kan. 5. Tko kaže da je zabluda mise slaviti u čast svetaca kako bi se zadobio njihov zagovor kod Boga, kao što to čini Crkva: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 3.]**.

Kan. 6. Tko kaže da kanon mise sadrži zablude te ga zbog toga treba dokinuti: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 4.]**.

Kan. 7. Tko kaže da su obredi, odjeća i vanjski znakovi kojima se Katolička crkva služi kod slavljenja mise, više poticaji za bezbožnost nego li čini pobožnosti: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 5.]**.

Kan. 8. Tko kaže da su nedozvoljene mise kod kojih se samo svećenik sakramentalno pričešćuje, te da ih zbog toga treba dokinuti: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 6.]**.

Kan. 9. Tko kaže da treba osuditi obred Rimske crkve da se tihim glasom izgovara dio kanona i riječi pretvorbe; ili da se mise trebaju slaviti samo na narodnom jeziku; ili da se voda ne smije dodavati vinu u kaležu koji se prinosi zbog toga jer je to protiv Kristove ustanove: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 5., Pogl. 7.]**.

Pijo IV. (1559. -1566.)
(Pius IV.)

» Dekret o sakramentu svetoga reda «
(Tridentski sabor, XXIII. sjednica, 15. VII. 1563.)

Pravo i katoličko učenje o sakramentu svetog reda, za odbacivanje zabluda našeg vremena, zaključeno od svetog Tridentskog sabora i objavljeno na sedmoj sjednici (pod Pijom IV.).

Poglavlje 1. - Ustanovljenje svećeništva Novog zavjeta

Žrtva i svećeništvo su po Božjoj odredbi tako povezani da oboje postoji u svakom Zakonu. Dakle, u Novom zavjetuje Katolička crkva primila po Gospodinovoj uredbi svetu euharistiju kao vidljivu žrtvu; treba također reći da se u njoj nalazi novo, vidljivo i vanjsko svećeništvo **[kan. 1]**, u koje je preneseno staro (svećeništvo) **[usp. Heb 7,12]**. Sveto pismo pokazuje, i katolička je predaja uvijek učila, daje ono naime ustanovljeno od istog našeg Gospodina Spasitelja **[kan. 3]**, te da je apostolima i njihovim nasljednicima u svećeništvu predana vlast posvećivati, prinositi i podjeljivati njegovo tijelo i krv, kao i opraštati i zadržavati grijehe.

Poglavlje 2. - Sedam redova

Budući da je služba tako svetog svećeništva božanska stvar, a da bi se ono moglo vršiti dostojnije i s većim poštovanjem, bilo je prikladno da u Crkvi bude najuređeniji raspored više i različitih redova službenika, koji će svećeništvo vršiti po dužnosti, tako raspoređeni, da oni koji su već bili označeni kleričkom tonzurom napreduju od nižih u više (redove) **[kan. 2]**.

Naime, Sveto pismo otvoreno spominje ne samo svećeništvo nego i đakonat **[usp. Dj 6,5; 21,8; 1 Tim 3, 8-13; Fil 1,1]** i vrlo značajnim riječima govori o onome na što najviše treba paziti kod njihovog ređenja; zna se da su od samog početka Crkve u praksi postojala imena sljedećih redova, kao i službe vlastite za svakoga od njih, premda ne u jednakom stupnju, naime subđakoni, akoliti, egzorcisti, čitači, i vratari. Subđakonat naime oci i sveti sabori ubrajaju u više redove; kod njih također vrlo često čitamo i o drugim nižim (redovima).

Poglavlje 3. - Sakramentalnost svetog reda

Budući da je na osnovi Pisma, apostolske predaje i jednodušne suglasnosti otaca, očito da se po svetom ređenju, koje se vrši riječima i vanjskim znakovima, podjeljuje milost, nitko ne smije sumnjati daje sveti red uistinu i stvarno jedan od sedam sakramenata svete crkve **[kan. 3]**. Apostol naime kaže: "Podsjećam te: raspiruj milosni dar Božji koji je u tebi po polaganju mojih ruku. Jer nije nam Bog dao duha bojažljivosti, nego snage, ljubavi i razbora" **[2 Tim 1,6 sl.; usp. 1 Tim 4,14]**.

Poglavlje 4. - Crkvena hijerarhija i sveti red

Budući pak, da se kod sakramenta svetog reda, kao i kod krštenja i potvrde, utiskuje pečat **[kan. 4]**, koji se ne može niti poništiti niti maknuti, sveti sabor s pravom osuđuje mišljenje onih koji tvrde, da svećenici Novoga zavjeta imaju samo privremenu vlast, te da oni koji su jednom pravilno zaređeni mogu ponovno postati laici, ako ne vrše službu riječi Božje **[kan. 1]**. Ako tko tvrdi da su bez iznimke svi kršćani Novog Zavjeta svećenici, ili da su syi među sobom obdareni jednakom duhovnom vlašću, čini se da taj ne čini ništa drugo nego brka crkvenu hijerarhiju koja je "kao uređeni bojni red" **[usp. Pj 6,3.9]**, **[kan. 6]**, kao da bi, protivno učenju blaženog Pavla, svi bili proroci, svi evanđelisti, syi pastiri, svi učitelji **[usp. 1 Kor 12,29; Ef 4,11]**.

Zbog toga sveti sabor izjavljuje, da osim drugih crkvenih stupnjeva, u taj hijerarhijski poredak posebno spadaju biskupi, koji su stupili na mjesto apostola i koji su postavljeni (kao što kaže isti Apostol) od Duha Svetoga da "upravljaju crkvu Božju" **[Dj 20,28]**, te da su oni viši od prezbitera, (postavljeni) da podjeljuju sakrament potvrde, da zaređuju službenike Crkve, te da mogu vršiti i sve ostalo za što ostali niži redovi nemaju nikakvu vlast službe **[kan. 7]**.

Osim toga sveti sabor uči da za ređenje biskupa, svećenika i ostalih redova nije potrebna suglasnost, poziv ili ovlast naroda ili neke druge svjetovne vlasti ili uprave, kao da bez njih ređenje ne bi bilo valjano. Što više (sabor) zaključuje da se sve one koji su pristupili vršenju te službe pozvani i postavljeni samo od naroda, ili od svjetovne vlasti ili od uprave, i koji su tu službu prihvatili vlastitom lakoumnošću, ne smije smatrati službenicima Crkve, nego za kradljivce i lopove koji nisu ušli kroz vrata **[usp. Iv 10,1]**, **[kan. 8]**.

To je ono općenito u čemu je sveti sabor želio poučiti kršćanske vjernike o sakramentu svetog reda. Ono pak što bi bilo protivno određenim i pripadajućim kanonima (sabor) je odlučio osuditi na sljedeći način, kako bi svi koji se služe pravilom vjere, uz Kristovu pomoć u tolikoj tami zabluda mogli lakše upoznati i držati se katoličke istine.

Kanoni o sakramentu svetog reda

Kan. 1. Tko kaže da u Novom zavjetu ne postoji vidljivo i vanjsko svećeništvo, ili da ne postoji vlast posvećivati i prinositi pravo tijelo i krv Gospodinovu, kao i opraštati i zadržavati grijehe, nego samo gola

služba propovijedati evanđelje, ili da oni koji ne propovijedaju uopće nisu svećenici: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 1., 4.]**.

Kan. 2. Tko kaže da u Katoličkoj crkvi osim svećeništva nema drugih redova,viših i nižih, po kojima se kao po nekakvim stepenicama teži prema svećeništvu: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 2.]**.

Kan. 3. Tko kaže da sveto ređenje nije istiniti i pravi sakrament ustanovljen od Krista Gospodina, ili da je on samo ljudska izmišljotina koju su izmislili ljudi nevješti crkvenim stvarima, ili da je on samo obred za izbor nekih službenika Božje riječi i sakramenata: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 3.]**.

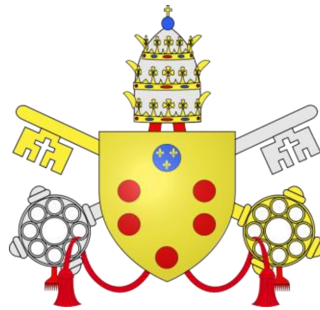
Kan. 4. Tko kaže da se po svetom ređenju ne podjeljuje Duh Sveti, te da zbog toga biskupi uzaludno govore: "Primite Duha Svetoga"; ili da (taj sakrament) ne utiskuje pečat; ili da onaj može ponovno biti laik koji je jednom bio svećenik: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 4.]**.

Kan. 5. Tko kaže da sveto pomazanje, kojim se Crkva služi kod svetog ređenja, ne samo da nije potrebno, nego da ga treba prezirati i daje ono opasno, te slično i o drugim obredima: neka bude kažnjen anatemom.

Kan. 6. Tko kaže da u Katoličkoj crkvi ne postoji hijerarhija, ustanovljena božanskim ređenjem, koja se sastoji od biskupa, svećenika ili službenika: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 4.]**.

Kan. 7. Tko kaže da biskupi nisu viši od svećenika; ili da nemaju vlast potvrđivanja i ređenja, ili da je ona koju imaju zajednička njima i svećenicima; ili da su nevažeći redovi koje oni podijele bez suglasnosti ili poziva svjetovne vlast; ili da su zakoniti službenici riječi i sakramenata oni koji nisu pravilno zaređeni, koji nisu poslani od crkvene i kanonske vlasti nego dolaze od drugud: neka bude kažnjen anatemom **[usp. Pogl. 4.]**.

Kan. 8. Tko kaže da nisu zakoniti i pravi biskupi oni koji su prihvaćeni po ovlasti rimskog prvosvećenika, nego da su oni ljudska izmišljotina: neka bude kažnjen anatemom.

Pijo IV. (1559. -1566.)

(Pius IV.)

» Dekreti o čistilištu; o zazivanju, štovanju i relikvijama svetaca i o svetim slikama; o oprostima «

(Tridentski sabor, XXV. sjednica, 3. i 4. XII. 1563.)

Dekret o čistilištu, 3. XII. 1563.

Budući da je Katolička crkva, poučena Duhom Svetim, na temelju svetog Pisma i stare predaje otaca, učila na svetim saborima i u najnovije vrijeme na ovom ekumenskom saboru, da postoji čistilište , te da se dušama koje se tamo nalaze pomaže molitvama vjernika, posebno pak (Bogu) prihvatljivom oltarskom žrtvom: sveti sabor naređuje biskupima da naučavaju i nastoje da se posvuda marljivo propovijeda, kako bi svi Kristovi vjernici vjerovali i držali se zdravog učenja o čistilištu koje su predali sveti oci i sveti sabor.

Neka se pak kod običnog naroda i kod pučkih propovijedi izostavljaju teža i suptilnija pitanja koja ne pridonose izgradnji i zbog kojih većinom ne dolazi do povećanja pobožnosti. Neka ne dozvoljavaju širiti i raspravljati nesigurna (mišljenja) ili ona koja su opterećena izgledom lažnog. Neka pak zabranjuju kao sablažnjivo i uvredljivo za vjernike ono što smjera na nekakvu radoznalost ili praznovjerje, ili što miriše na ružnu korist. ...

Dekret o zazivanju, štovanju i relikvijama svetaca i o svetim slikama, 3. XII. 1563.

Sveti sabor zapovijeda svim biskupima i ostalima koji vrše vlast i brigu naučavanja, da u skladu s običajima Katoličke i apostolske crkve primljenima od vremena početaka kršćanske religije, u suglasnosti sa svetim ocima i dekretima svetih sabora: da ponajprije marljivo poučavaju vjernike o posredovanju i zazivanju svetaca, o štovanju relikvija i o zakonitoj upotrebi slika, učeći ih, da sveci kraljujući zajedno s Kristom Bogu prinose svoje molitve za ljude; daje dobro i korisno ponizno ih zazivati i utjecati se njihovim molitvama i njihovoj pomoći kako bi izmolili dobročinstva od Boga, po njegovom Sinu, Isusu Kristu Gospodinu našemu, koji je jedini naš Otkupitelj i Spasitelj; te da bezbožno misle oni koji niječu da bi trebalo zazivati svece koji u nebu uživaju vječno blaženstvo; ili koji tvrde da se oni ne mole za ljude, ili da je krivoboštvo njih zazivati kako bi se molili i za nas pojedinačno, ili da je to suprotno Božjoj riječi, i da se protivi časti jedinog

posrednika (između) Boga i ljudi Isusa Krista [usp. 1 Tim 2,5]; ili da je ludo riječju ili mislima moliti one koji kraljuju na nebu.

Vjernici trebaju štovati sve ta tijela svetaca i mučenika i drugih koji žive s Kristom, koji su bili živi udovi Krista i hram Duha Svetoga **[usp. 1 Kor 3,16; 6,15.19; 2 Kor 6,16]**, koja će on uskrsnuti i proslaviti u vječnom životu i po kojima Bog daje ljudima mnoga dobročinstva; tako da one koji tvrde da ne treba štovati relikvije svetaca i da im ne treba iskazivati čast, ili da vjernici beskorisno časte njih kao i druge svete predmete, ili da uzalud pohađaju spomen-mjesta svetaca kako bi tako izmolili njihovu pomoć, treba u potpunosti osuditi, kao što ih je Crkva već prije osudila i kao što ih osuđuje i sada.
Slike pak Krista, Bogorodice Djevice i drugih svetaca treba držati prije svega u crkvama i iskazivati im potrebnu čast i štovanje, ne kao da bi se vjerovalo da je u njima neko božanstvo ili moć zbog čega bi ih trebalo štovati, ili kao da se od njih nešto traži, ili kao da bi se pouzdanje stavljalo u slike, kao što je to nekada bilo kod pogana koji su stavljali nadu u idole **[usp. Ps 135, 15-17]**: nego jer se čast, koja im se iskazuje, prenosi na pralik koji one (slike) predstavljaju; tako da preko slika koje ljubimo, pred kojima otkrivamo glave i klanjamo im se, klanjamo se Kristu i štujemo svece koje one predstavljaju. Tako je utvrđeno dekretima protiv protivnika (svetih) slika na saborima, posebno pak na drugom Nicejskom saboru.
Ovo pak neka biskupi marljivo naučavaju: preko povijesti tajni našeg otkupljenja izraženih u slikama ili drugim simbolima narod se poučava i utvrđuje u člancima vjere, koje treba spominjati i neprestano ponavljati; isto tako da se iz svih svetih slika ubiru veliki plodovi, ne samo jer se narod spominje dobročinstava i darova koje mu je dao Krist, nego i zbog toga jer se pred oči vjernika stavljaju čudesa i spasonosni primjeri, kako bi zahvaljivali Bogu, usklađivali svoj život i ponašanje, kako bi bili potaknuti na štovanje i ljubav prema Bogu i na njegovanje pobožnosti. Tko bi pak mislio ili učio drugačije od ovih dekreta: neka bude kažnjen anatemom.
Ako su se pak u te svete i spasonosne običaje uvukle neke zloporabe: njih sveti sabor jako želi potpuno iskorijeniti, tako da se ne bi postavljale nikakve slike krivih dogmi koje bi neobrazovanima pružale priliku opasne zablude.
Ako je katkad zgodno izraziti i oblikovati događaje i priče svetog Pisma, jer je to korisno za neobrazovani puk, neka se narod pouči da se zbog toga ne može oblikovati božanstvo, niti izraziti bojama i likovima kao da se vidi tjelesnim očima. Nadalje, neka se dokine svako praznovjerje kod zazivanja svetaca, štovanja relikvija i korištenja svetih slika, neka se iskorijeni svaka ružna dobit, i konačno, neka se izbjegava svaka iskvarenost.
Kako bi se to što vjernije obdržavalo, sveti je sabor odredio da nitko ne smije ni na kojem mjestu… postaviti, ili nastojati da postavi, nikakvu neobičnu sliku, osim ako ju je biskup odobrio. Također, ne smiju se priznati nova čudesa, niti primati nove relikvije, osim ako ih je on (biskup) prepoznao i odobrio.

Dekret o oprostima, 4. XII. 1563.

Budući da je Krist dao Crkvi ovlast podjeljivanja oprosta, a njemu je tu vlast predao Bog **[usp. Mt 16,19; 18,18]**, a ona je bila u upotrebi i u najstarijim vremenima, sveti sabor uči da u Crkvi treba zadržati korištenje oprosta, vrlo spasonosno kršćanskom narodu i odobreno vlašću svetih sabora, i zapovijeda da treba kazniti anatemom one koji ili tvrde da su oni beskorisni, ili koji niječu da u Crkvi postoji ovlast za njihovo podjeljivanje.

(Crkva) želi primijeniti umjerenost… u njihovom podjeljivanju, kako se s prevelikom lakoćom ne bi oslabili crkveni propisi. Želeći pak popraviti i ispraviti zloporabe koje su se u to uvukle, i povodom kojih krivovjernici pogrđuju i samo ime oprosta, ona ovim dekretom općenito određuje da treba potpuno iskorijeniti... svaku ružnu dobit za njihovo stjecanje.

PIJO V. (1566. -1572.)
(PIUS V.)

»Quo primum tempore«
bula

(Bula pape sv. Pija V. *Quo primum tempore,* kojom se uvodi novo izdanje Rimskoga misala kao što je odredio Tridentski sabor, stoji na početku svakoga izdanja misala izdanoga prije reforme Pavla VI.

Proglašavajući svoje izdanje obvezatnim, sv. Pio V. je onima koji to žele dopustio zadržati vlastite obrede pod uvjetom da su stariji od 200 godina; ovom sigurnosnom mjerom htjelo se isključiti sve natruhe novijih protestantskih krivovjerja. I sâm je sveti papa, kao redovnik-dominikanac, slavio privatne Mise po vlastitome, dominikanskom obredu. Pavao VI. nije dopustio takvo razlikovanje te je svoj novi misal proglasio obvezatnim za sve; čak je i ambrozijanski obred reformiran analogno rimskome.

Tekst bule sv. Pija V. *Quo primum tempore* je slojevit, sadrži i naredbe i dopuštenja, čak izričito svima daje »indult« za slavljenje Mise po ovome misalu. Između ostaloga, trajno jamči svim svećenicima da se smiju pridržavati ovoga obreda bez ikakvih skrupula u savjesti ili bojazni pred crkvenom kaznom. Na više mjesta ističe trajnost i nepromjenjivost ove uredbe *(statutum)* ali i dopuštenja *(indultum).)*

PIO (V.), RIMSKI BISKUP

sluga slugu Božjih
na trajan spomen

Otkada smo podignuti na vrhunac apostolske službe, rado smo usmjerili svoj um i snagu te upravili sve misli na ono što je potrebno da se crkveno bogoslužje očuva čistim; te smo nastojali to prirediti i ostvariti uz Božju pomoć, uloživši sve moguće napore.

Budući da Nam je, među inim odredbama svetoga Tridentskog sabora, bilo naloženo pregledati i izdati svete knjige: katekizam, misal i brevijar; pošto je već, uz Božju pomoć, objavljen katekizam za pouku puka, te je brevijar pročišćen za iskazivanje dužne hvale Bogu, sada se pokazalo nužnim — kako bi misal u svemu odgovarao brevijaru, što je dolično i prikladno (jer posve dolikuje da, kao što u Božjoj Crkvi postoji jedan način moljenja psalama, tako bude i jedan obred slavljenja Mise) — da se što prije pobrinemo oko onoga što je još na ovome području preostalo, to jest, o izdavanju Misala.

Zbog toga smo odlučili povjeriti ovaj zadatak probranim učenim ljudima; a oni su, marljivo sve usporedivši s drevnim rukopisima Naše vatikanske knjižnice, kao i s drugim, odasvud nabavljenim, popravljenim i neiskvarenim kodeksima, te poslužívši se spisima starih i pouzdanih pisaca koji su Nam ostavili uspomenu o svetoj ustanovi ovih obreda, ponovno vratili Misal na izvorno pravilo i obred svetih Otaca.

Pročistivši taj Misal i odobrivši ga nakon zreloga promišljanja, kako bi se svi okoristili plodovima ovoga posla koji smo naredili i na koji smo prionuli, zapovijedili smo da se što prije tiska u Rimu i da se tako izda,

da bi svećenici znali kojim se molitvama moraju služiti i koje obrede i ceremonije u slavljenju Mise trebaju ubuduće obdržavati.

A da bi svi na svakome mjestu prihvatili i obdržavali ono što im predaje presveta Rimska Crkva, majka i učiteljica drugih crkvi, i da se trajno u budućnosti u svim patrijarhalnim, katedralnim, kolegijalnim, župnim, svjetovnim ili samostanskim crkvama i kapelama bilo kojega muškoga, pa i vojničkoga, ili ženskog reda, kao i u onima bez dušobrižništva, u svim krajevima kršćanskoga svijeta, u kojima se običava ili mora slaviti konventualna Misa glasno s korom ili potiho po obredu Rimske Crkve, ne bi [Misa] pjevala ili recitirala drukčije osim u skladu s Misalom koji smo izdali — makar te Crkve bile na neki način izuzete i povlaštene dopuštenjem Apostolske Stolice, svojim običajem, privilegijem, ili čak zakletvom, uz apostolsko odobrenje ili nekim drugim povlasticama; osim ako se od prve uredbe ili običaja, odobrenoga od Apostolske Stolice, u tim Crkvama slavi na taj način Misa neprekinuto više od dvije stotine godina: njima takvu spomenutu uredbu ili običaj nipošto ne zabranjujemo; no ako bi im se ovaj Misal koji sada izdajemo više sviđao, uz suglasnost biskupa ili prelata ili cijeloga kapitula, dozvoljavamo im da po njemu služe Mise bez ikakvih drugih zaprjeka — svim ostalim gore navedenim Crkvama zapovijedamo i određujemo, snagom ove naše konstitucije koja će trajno vrijediti, da im je zabranjena uporaba njihovih Misala i da se oni sasvim i posvema odbacuju, te da se ovome Misalu koji smo netom izdali nikada ništa ne dodaje, oduzima ili mijenja, pod prijetnjom kazne naše srdžbe.

Zapovijedamo i snagom svete poslušnosti naređujemo svima napose i pojedinim patrijarsima i upraviteljima gore spomenutih crkvi, kao i drugim osobama urešenima bilo kojim crkvenim dostojanstvom, pa bili to i kardinali Svete Rimske Crkve ili imali neki drugi stalež ili odličje, da ubuduće posve izostave i sasvim odbace sve druge uredbe i obrede iz ostalih Misala, koliko god bili stari i premda ih se dosad običavalo pridržavati, te da pjevaju i čitaju Misu prema obredu, načinu i propisu koji sada predajemo ovim Misalom; i neka se ne usude u slavljenju Mise dodati ili recitirati drukčije ceremonije ili molitve od onih koje se nalaze u ovome Misalu.

Također im trajno dopuštamo i odobravamo apostolskom vlašću i snagom ove odredbe da odsada potpuno slijede ovaj Misal kod pjevanja ili recitiranja Mise u kojim god Crkvama, bez ikakvih skrupula u savjesti i bez upadanja u bilo kakve kazne, osude i zabrane, te da se njime mogu i smiju slobodno i zakonito služiti.

Jednako tako određujemo i izjavljujemo da se poglavari, upravitelji, kanonici, kapelani i drugi svećenici bilo kojega naslova, svjetovni ili redovnički kojega god reda, ne obvezuju slaviti Misu drukčije nego smo to odredili; i da se nitko ne tjera ili primorava zamijeniti ovaj Misal; i da se ovo Naše pismo ni u koje vrijeme ne smije opozvati ili preinačiti, nego da zauvijek čvrsto i valjano ostane na snazi — bez obzira na prethodne apostolske konstitucije i uredbe te opće i posebne konstitucije i uredbe donesene na pokrajinskim i sinodalnim saborima, i bez obzira na bilo kakve protivne odredbe i navade utemeljene na običaju spomenutih crkvi ili na trajnome propisu od pamtivijeka, osim ako je stariji od dvije stotine godina.

Želimo, nadalje, i ovom istom vlašću određujemo da poslije izdavanja ove Naše konstitucije i Misala, svećenici koji se nalaze u Rimskoj Kuriji budu obvezani po njemu pjevati ili čitati Misu nakon mjesec dana; oni koji se nalaze do planina [južno od Alpi] nakon tri mjeseca; a koji stanuju preko planina nakon šest mjeseci, ili čim kod njih ovaj Misal bude u prodaji.

A da bi se ovaj Misal po svemu svijetu očuvao neiskvarenim i čistim od omaški i pogrješaka, apostolskom vlašću i snagom ove odredbe naređujemo svim tiskarima koji se nalaze u neizravnoj ili izravnoj podložnosti Našoj vlasti i vlasti Svete Rimske Crkve pod prijetnjom oduzimanja knjiga i globe od stotinu zlatnih dukata koja se samim prekršajem mora uplatiti Apostolskoj riznici, a ostalim [tiskarima] u bilo kojemu dijelu svijeta pod prijetnjom unaprijed izrečenoga izopćenja i drugih kazni koje dosudimo, da se ni na koji način ne usude ili drznu — bez Našega dopuštenja ili bez posebnoga dopuštenja apostolskoga izaslanika kojega ćemo u tu svrhu postaviti u njihovoj zemlji, ili dok ne prime od istoga tog izaslanika primjerak Misala kao uzorak prema kojemu će trebati tiskati druge primjerke, a koji je uspoređen s tipskim izdanjem Misala tiskanim u Rimu te je sasvim sigurno utvrđeno da mu posve odgovara i da se uopće ni u čemu ne razlikuje — niti ga tiskati, niti prodavati, niti na bilo koji način preuzimati.

No budući da bi bilo teško proširiti ovo pismo po svim mjestima kršćanskoga svijeta i istodobno ga svima obznaniti, naređujemo da se objavi i izvjesi pri Bazilici Prvaka Apostolskoga, Apostolskoj Pisarni i na oglasnome stupu na Campo de' Fiori; te da se primjercima ovoga pisma, također tiskanima, te potpisanima rukom nekoga javnog bilježnika i ovjerenima pečatom osobe koja obnaša crkveno dostojanstvo, iskaže u svim narodima i mjestima jednako takvo nesumnjivo povjerenje koje bi se iskazalo i ovome pismu kad bi se pokazalo ili obznanilo.

Neka, dakle, nikome od ljudi ne bude dopušteno povrijediti ovu obznanu Našega odobrenja, odredbe, uredbe, zapovijedi, naredbe, dozvole, dopuštenja, izjave, volje, odluke i zabrane, niti joj se nerazboritom drskošću suprotstaviti. A ako bi se netko drznuo to pokušati, neka znade da će upasti u srdžbu Svemogućega Boga i blaženih Apostola njegovih Petra i Pavla!

Dano u Rimu, godine od Utjelovljenja Gospodnjega 1570., dan prije srpanjskih ida (14. 7.), pete godine Našega pontifikata.